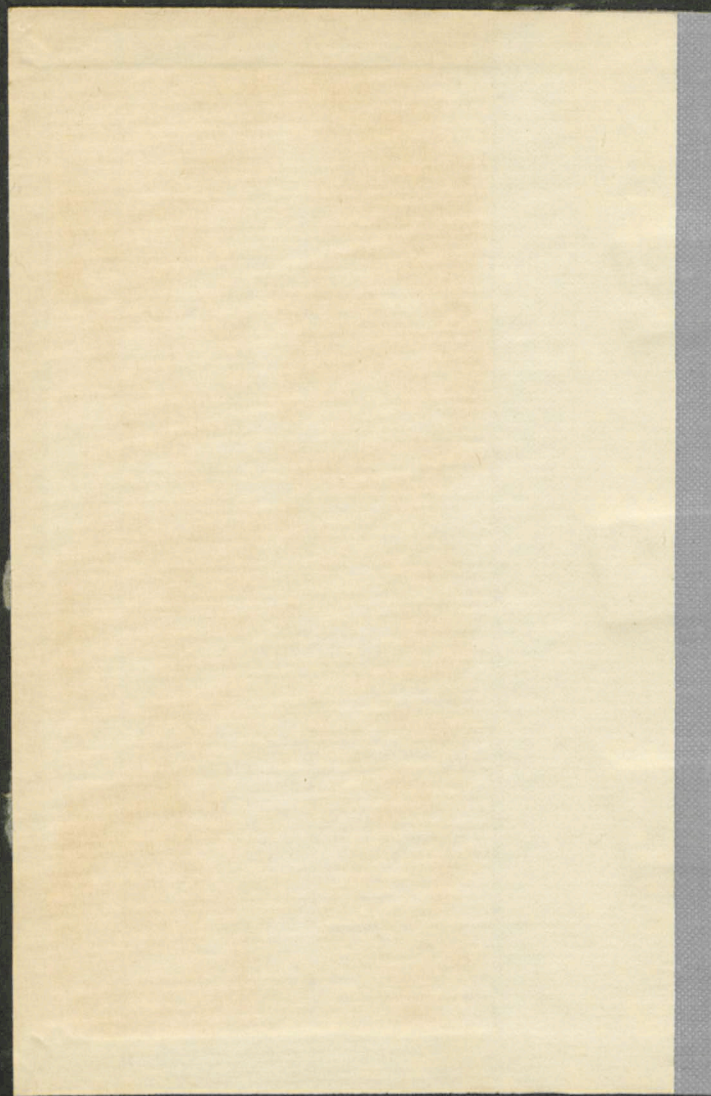

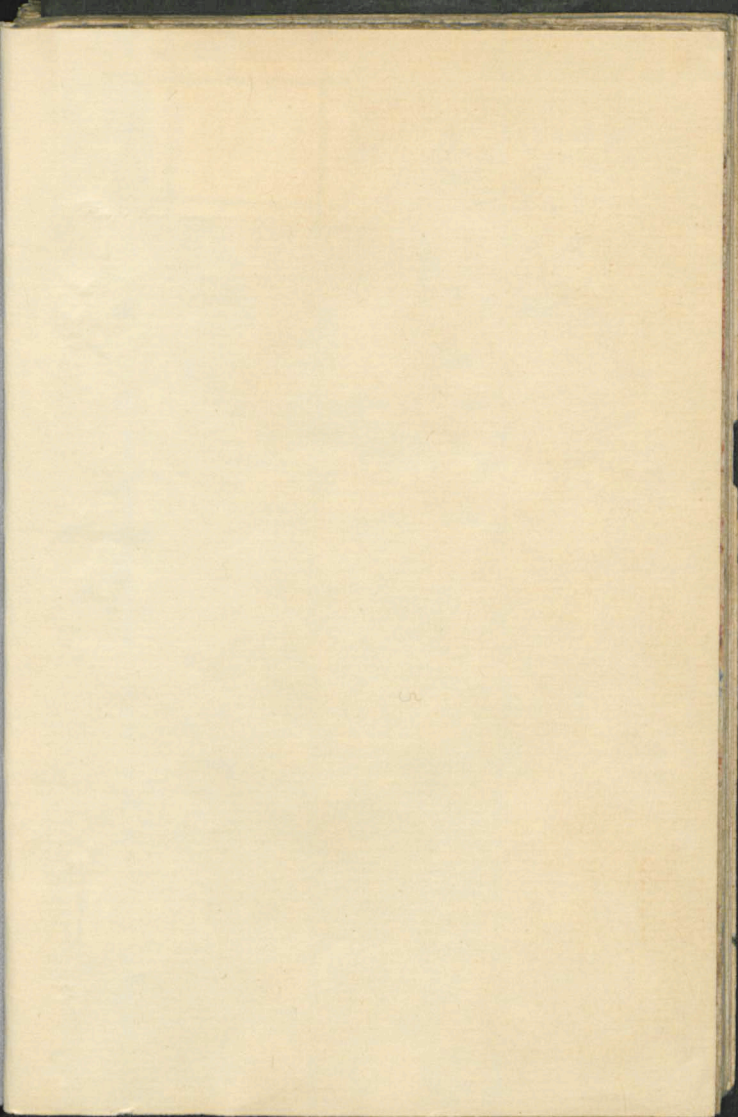
BIBLIOTEKA

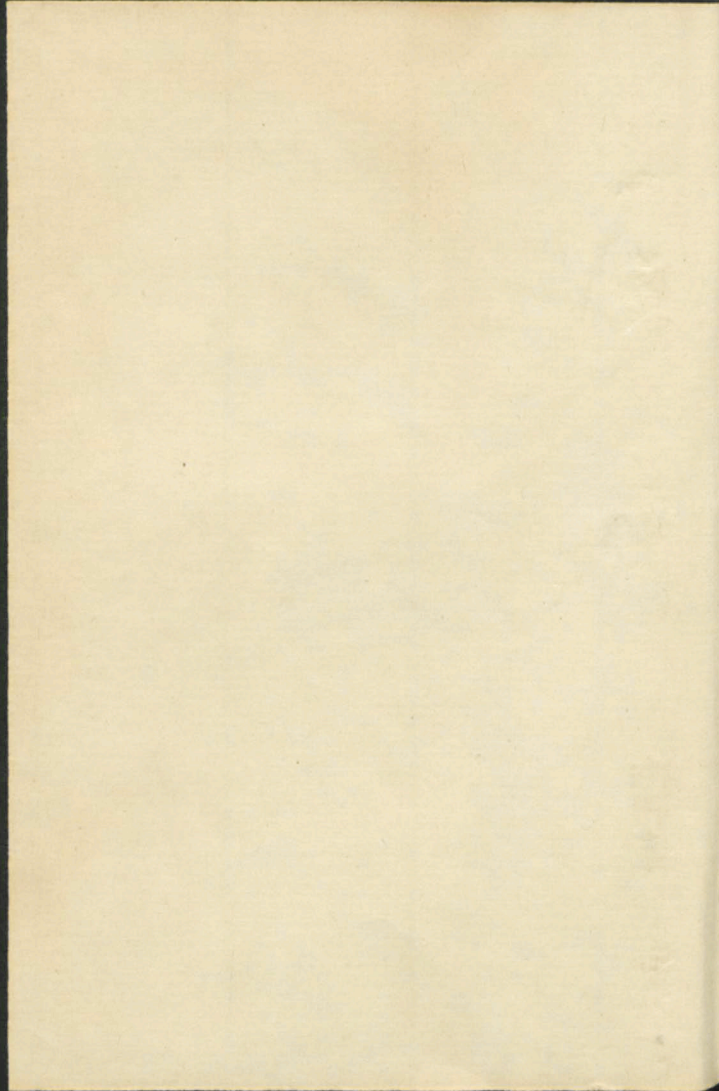
Zakł. Nar. im. Ossolińskich

XVII

7.600

1693

200

2
ms 31

1
ms 31

P R A X I S
P A R O C H I A L I S

Ex varijs Synodis,
SS. Canonibus, De-
cisionibus Aposto-
licis DD.

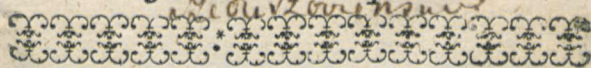
COLLECTA.

Nibil ex sensu proprio

Per R. P. ADALBER-
TUM TYLKOWSKI

Ellebis S. P. I. T. Casuvinem

Cum facultate Superiorum!

V A R S A V I Æ

Typis Collegij SCHOLARUM PIARUM

Anno Domini 1693,

1972 - K - 262

• XVII - 7600 - 11

JLLUSTRISSIMO

Ac REVERENDISSIMO D.

D. HIERONYMO

De Magna Chrzęstow

WIERZBOWSKI

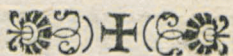
DEI & Apostolicę

Sedis Gratiã

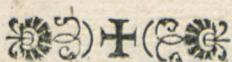
Episcopo Fessensi

Suffraganeo Pręposito, Vica-
rio in Spiritualibus Generali
Posnaniensi, Custodi Varfavi-
ensi, Domino Patrono
Colendissimo.

Postquam plura & varia in
usum Ecclesiasticorum scripsi,
Az super

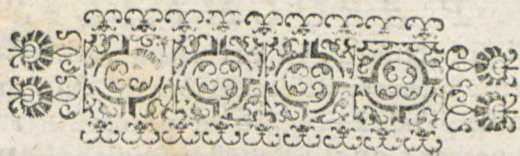

supererat ut brevem Praxim
Parochialem per modum Manu-
alis luci darem, quam non de-
cet me offerre alteri, quàm Tibi
ILLVSTRISIME Reveren-
dissime Præsul. Moles quidē Tu-
is indigna manibus, verum ma-
teria benigno potest placere oculo,
quia Tui obiectum est judicij;
non numero alia, quæ me ad offe-
rendum impulerunt. Est in Te
magnitudo generis ab optimis
Avis & Atavis exornata; est
scientia sacra, & hoc scriptum
ex illa procedit; adest zelus &
super Minores Pastores vigi-
lantia Pastoralis; est vitæ san-

ditas, neq̄ in hac scriptione ad
aliud respexi. Curatorum per-
fectio est forma gregis; quam
Tu pro virili urges. Est mode-
stia, qualis poterat expectari à
quopiam ex SS. Patribus, &
procedit in exemplar. Faueat
& promoveat DEVS has o-
ptimæ dotes animæ: procedat
virtus de virtute in virtutem.
Addat annos quibus sunt digna
Tua merita: quæ per amplio-
res exaggeret Dignitates. ita
voveo.

Cliens humillimus
Adalbertus Tylkowski
S. I.

P R A X I S P A R O C H I A L I S

I. **Q**ui recipit Parochiam examinet
seipsum in his punctis. An cum
requisitis conditionibus Ordines acce-
perit, quas requirunt SS. Canones &
Constitutiones Apostolicæ. Unde vide-
at. An sit promotus in ætate requisita,
vel ante illam, vel non confirmatus, vel
extra quatuor tempora; aut alia præscri-
pta. An servaverit interstitia præscripta
inter unum & alium ordinem, an omis-
so aliquo ordine, an non facto priori
Ordinis exercitio, an debitam inten-
tionem habuerit?

2. An habuerit sufficientem provisio-
nem, vel patrimonium? an verò ficto
titulo, vel fictâ provisione accesserit? an
sine dimissorijs proprij à non proprio
Episcopo sit ordinatus, vel existens in
aliqua

2 P A R O C H I A L I S

aliqua censura, in his enim casibus debet quære dispensationem cum justa causa, ne ex peccato in peccatum ruat & pereat: an illi Beneficium sit collatum cum requisitis à Tridentino, & in suo mense Collator contulit. An prius examen subiit, quàm possessionem adiit, an statim Beneficium curatum, quod prius habuit, dimisit. An fecit professionem fidei intra duos menses ab adita possessione, aliter enim non faceret fructus suos. An obtinuerit sine dolo & suspitione de simonia. Si aliquod impedimentum deprehendes, consule doctos viros: & si ita fuerit, procure oclultè novam provisionem.

3. *Hæc collecta sunt ex Constit: Sixti V. contræ Clericos malè ordinatos. incip. Sanctum & salutare: & Constit. Pij II. cum ex sacrâ ex Trid. Sess. 23. cap. 5. & seq. 9. & sess. 24. cap. 18. Et Const. Pij V. In conferendis cap. 32. & Trid. sess. 24. cap. 1. de Reform. & Constit. Greg. XIII.*

4. Valde conveniens est ut in aditu suæ Parochiæ exercitia sacra & confessionem generalem faciat ex tota via, ut sic in se amorem Dei accendat, sinè quo

non potest benè oves suas regere. & eo ipso crescet in humilitate, & discet alienos defectus patienter sustinere. Sit orationi addictus. Per hanc S. Severus Sulpitius everit idolorum templum, & Parocho incumbit evertere idola luxuriæ, avaritiæ &c. Quæ aliquando sunt in cordibus suorum; per hanc datur bonum exemplum.

5. Caveat avaritiam, Christus cum severitate de templo ejecit animalia, quæ Sacerdotum avaritia in illo vendebat, ut docet S. Aug. tractat 10. in Ioan. quia sunt vocati in sortem Domini, debent à mundanis separari. Et Matth. 6. *Vbi est thesaurus vester, ibi & cor vestrum.* Claritatem extinguit avaritia, quia cor indurat, & ad rapiendum aliena inclinat. Debet etiam ab Affinibus suis cor avelere, quia illi absorbent ea quæ in plures poterant dividi, & acuit sollicitudinem congregandi pecuniam, illos promovendo. Ita erravit Heli Reg. 1. cap. 2. Trid. sess. 25. cap. 1. de reform. *Omni-
nò verò eis interdicit, ne ex redditibus Eccle-
siae Consanguineos, familiareq3 suos augere
studeant, cum & Apostolorum Canones pro-
hibe-*

4 PAROCHIALIS

bibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt, Consanguineis donent, sed si pauperes sunt, ijs ut pauperibus distribuant, eas autem non distrabant, nec dissipent eorum causa, imò quàm maximè potest, eos Sancta Synodus monet, ut omnem humanum hunc erga Fratres, Nepotes, Propinquosq̃, carnis affectum, unde malorum in Ecclesia seminarium extat, penitus deponant.

6. Meminerit Curatus quod dixit Ecclesiasticus cap. 34. *Ab immundo quis mundabitur?* explicat hoc S. Greg. Moral. 19. cap. 14. *cujus vita despicitur, fieri vix potest, ut etiam prædicatio non contemnatur.*

7. Debet habere sollicitudinẽ de suis ovis, ut possit dicere cum Paulo 2. Cor. 11. *Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis scandalisatur, & ego non uror?* Unde vigilare debet in omnibus, laborare, in sollicitudine esse, speculatorem agere, sicut bonus Pastor die ac nocte pervigilat. Sicut Gen. 35. dicebat Jacob Labano- *Idcirco viginti annis fui tecum, oves tuæ & capra tuæ steriles non fuerunt: arietes gregis tui non comedi, nec captum à bestia ostendi tibi. Ego damnum omne reddebam, quidquid furtim peribat, à me exigebas, die no-*

P R A X I S 5

Et uq̄; astu urebar, fugiebatq̄; somnus ab oculis meis.

8. Examinet Curatus conscientiam suam præsertim circa hæc. Qualem fructum hâc die fecerit in animabus, & in quo defecit in administratione Sacramentorum. 2. Si aliquem in aliquo scandalifavit. 3. Si absq̄; necessitate à sua abfuit Parochia. 4. Si distulit iuvare suos. 5. Si non implevit quod illi à Superiore ordinatum. 6. Si neglexit corrigere familiares & domesticos. Illud etiam consideret quod dixit DEUS per Ezechielem cap. 34. *Væ Pastoribus Israel qui ponebant semetipsos. Nonne greges à Pastoribus pascuntur? lac comedebatis & lanis operiebamini, quod crassum erat occidebatis, gregem autem meum non pascebatis.*

9. Probent in se exemplar bonorum operum, alioqui ut scripsit S. Bern. ad Abb. Epist. 201. *Subsannabit te sapiens ut pigrum illum cui labor sit manum porrigere ad os. Arguet te & Apostolus dicens. Tu qui alios doces, te ipsum non doces.* Circa vestium formam, colorem, extant passim Synodi. S. Hieron. ad Nepotian. *Ornatus ut sordes pari modo fugiendi sunt.*

6 PAROCHIALIS

10. Modum conversandi præscribit S. Paulus cap. 2. Tito. *In omnibus teipsum præbe exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate, verbum sanum, irreprehensibile; ut is qui ex adverso est, vereatur nihil habens malum de nobis dicere.* Caveat nimiam familiaritatem cum Parochianis, ne vilescat, dum nãq; prædicat agit vices Apostoli, dum absolvit, agit vices Christi: decet ergo ut nisi excellentia agat & audiat, ne officium ejus propter mores ejus contemnatur. Sit ad omnes indifferens, & neminem ostendat se contemnere, aut alicujus errores approbare. Hieron. in cap. 2. Epist. ad Titum ita monet. *Videte ne per amorem sanctum fiat non sancta dilectio, quæ vos in gehennam trahat.*

11. Ut otium evitet, diei horas sic distribuatur, ut cuilibet certum assignet munus: nec immerito dixit Plato, *Ordo est anima verum.* Et licet una vel altera turbetur propter emergentes casus, adhuc facile poterit redire ad ordinem. Somnus nimius est contrarius vigilantia Pastoris. Somno expergefactus meditetur, deinde horas Canonicas recitet,
tum

P R A X I S 7

rum audiat Confessiones, si adfuerint Pœnitentes, tum celebret Missam ita, ut omnes Parochiani possint illi interesse, aut saltem pars præcipua. Postquam domum redierit, faciat examen conscientie, & sic consequenter.

12. Scientiam habeat necessariam pro suo officio, quia dictum est. Osee 4. *Quia tu scientiam repulisti, repellam te ne sacerdotio fungaris mihi:* quare S. Paulus 1. Timoth. 4. *Attende lectioni, exhortationi doctrinae:* de hoc S. LEO Papa Epist. 22, *Si in laicis intolerabilis est ignorantia, quanto magis in ijs, qui præsumunt, nec excusatione digna est, nec venia.* Et licet possit aliquando ad doctiorem recurrere, dantur tamen multi casus qui id non patiuntur propter circumstantias; quare Parochus debet optimè nosse casus conscientie, de restitutione bonorum & honorum proximi, & similibus, & de his antè consulat.

13. Libros pro suo negotio habeat necessarios ut sunt, Breviariū, Missale, Biblia, Agenda. Bulla Cænæ Domini, Concilium Tridentinum, Epistola Pastoralis Maciejovij, Vitas Sanctorum, Cōcionatores, Casistas. Non numero hîc libros

8 PAROCHIALIS

broſ meos, quos in utilitatem Eccleſiæ impreſſi, Inſtituat ſubinde Conferentias caluum cum aliquo vicino docto Sacerdote. Exercitia Spiritualia quotannis faciat ut Synodus proxima Poſnaniensis ſtatuit.

14. Domum habeat quantum fieri poteſt vicinam Eccleſiæ ita ordinatam, ut hoſpites illâ viâ poſſint colligere animã illius eſſe benè ordinatam, ſint imagines ſanctæ, locus honeſtus ſed non delitioſus, vaſculum cum aqua benediſta, oratorium cum aliquot libris Spiritualibus: pro armis habeat crebras orationes, Recreatio ejus poterit eſſe, cultura horſti, pomarij: pictura, & Muſica honeſta, non autem chartifolia, venatio, aut crebra apud laicos convivia. Nã S. Hieron. Epift. ad Nepot. ſcripſit. *Facilè contemnitur Clericus, qui ſapiùs vocatus ad prandium, non recuſat.*

15. Familiam curet habere modeſtam, nam ut dicit S. Aug. apud Chartag. de vita Curat c. 12. *Domus Parochi quaſi in ſpeculo poſita eſt, & quidquid ibi fit, id ſibi omnes arbitrantur licere.* Caveat ne præter Matrem & ſorores ſint domi, nam ut idem

Aug.

P R A X I S 9

Aug. *Quæ cum sorore mea sunt, sorores meæ non sunt.* Imò Hieron. Epist. 4. ad Rust. *Quantò vilior est earum conditio, tantò facilius est earum ruina.* Et hoc ipsum etiam in infirmitate observandum monet Epi. ad Nepot. *Ægrotanti tibi quilibet Frater Sanctus assistat, & germana, vel Mater, aut probata quælibet apud omnes fidei. Quod si hujuscemodi non fuerint consanguinitatis, castimoniamq; personæ, multos annos nutrit Ecclesia, quæ & officiũ præbeant, & beneficiũ accipiant, ministrando; Infirmitas quoque tuæ fructum habeat eleemosinæ.* iScio quosdam convalescere corpore, & animo egrotare cepisse, periculosè tibi ministrat, cujus vultum frequenter attendis. In reliquo appono sententiam S. Hieron. apud Carthag. de vit. Curat. art. 61. *Quid tibi cum mulieribus o Sacerdos, qui ad Altare Dei famularis, & in loco ejus stas? Væ tibi Sacerdos, qui iisdem labijs oscularis Filium Hominis, quibus paulò antè osculatus es filiam veneris. O Iuda osculo Filium Hominis tradis!* Sacer canon dicit 3. 8. d. c. ignor. & c. si in laicis: *Majus præjudicium DEVS in mundo non patitur, quàm à Sacerdotibus scientiã, & bonã vitã carentibus.* Quare hoc? respondet Aug.

10 PAROCHIALIS

Aug. apud Carrag. l. c. ar. 59. *Omnis qui male vivit coram eis quibus Prepositus est. Impuris DEUS mortem minatur. Deu. 7. Anima polluta quæ ederat de carnibus hostiæ pacificorum, peribit de populis suis. SS. Patres minas quæ sunt apud Prophetas docent, quia cadunt supra impuros Sacerdotes. Am. 2. Ecce ego stridebo super vos, sicut stridet plaustrum novum onustum feno. Oseæ 13, Occurram eis quasi ursa raptis catulis, dirumpam interiora eorum, & consumam eos ut leo. Ezech. 13. Ecce ego complofi manus meas super maculas vestras, & conflagabo vos, & succendam in igne furoris mei, & conflagabimini in medio ejus, sicut conflatur argentum in medio fornacis, & requiescam. Malach. 2. Et nunc ad vos verbum istud, o Sacerdotes, qui polluistis domum meam: ecce projiciam vobis brachium, & dispergam super vultum vestrum stercus sollemnitatum vestrarum & assumet vos secum. Canones antiqui sic habent d. c. Presbyteri. Presbyter si fornicationem fecerit, quanquam secundum Canones Apostolorum deponi debeat, attamen juxta auctoritatem Beati SYLVESTRI Papa, si in vitio non permanserit, sed*

sed suâ spontè adjecit ut resurgat, decem annos hoc modo peniteat. Tribus mensibus remotus à cæteris Fratribus, pane & aquâ à vespera in vesperam utatur. Diebus autem Dominicis, ac præcipuis festis, modico vino ac piscibus atq; leguminibus utatur absq; pane & sanguine, ac ovis & caseo. Sacco quoq; indutus humo inhaereat die ac nocte, vigilet, misericordiam Dei imploret. Finitis tribus continuis mensibus exeat, tamen in publico non procedat, ne grex illius in eo scandalum patiatur. Postea aliquantis per viribus resumptis, unum & dimidium expleat in pane & aqua, exceptis Dominicis diebus, & præcipuis festivitibus, in quibus vino & carnibus, sanguine, ovis, & caseo juxta canonicam mensuram poterit uti. Finito autem primo anno & dimidio; Corporis & Sanguinis Domini, ne indurescat particeps fiat, & ad pacem veniat, id est, Fratribus reconcilietur, ac Psalmos inter eos in choro ultimus canat: nec tamen ad locum accedat altaris, sed juxta B. Clementis vocem minora gestet officia. Deinde verò usq; ad expletionem septimi anni, omni tempore, exceptis Paschilibus diebus, in unaquaq; hebdomada, in pane & per tres legitimas ferias. Expleto cir-

culo septimi anni, si Fratres apud quos pœnituerit, ejus condignam pœnitentiam laudaverint, ipse ad pristinũ honorem redeat.

16. Diligentem curam circa suos sensus adhibeat: quia ut advertit S. Isid. lib. 2. de summo bono c. 39. *Dæmones scientes pulchritudinem animæ esse castitatem, & per hanc hominem Angelos meritis, è quibus illi lapsi sunt coæquare: livore percussi invidiæ, iniiciunt per sensus corporis opus, desideriumq; libidinis, quatenus è cælestibus dejectam deorsum animam pertrahant, secumq; quos vicerint gloriantes ad tartara ducant.* De oculis dicit S. Aug. *Ne dicatis vos habere animos pudicos, quoniam impudicus oculus impudici cordis est nuntius.* Caveat non solum à detractione, sed etiam à levibus facetiis insuper. Eccl. 11. *De ea re quæ te non molestat, ne certes: & 2. Tom. 2. Servum Domini non oportet litigare, sed mæsuetum esse ad omnes, docibilem, patientem, cum modestia corripientem eos qui resistunt.* tum S. Bern. lib. 2. de confid. cap. 13. *Ad cachinnos moveris, fædius moves, consecrasti os tuum Evangelio. Talibus aperire illicitum, assuescere sacrilegum est. Labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt*

quirunt decentius, non nugas profecto, nec fabulas. Sciat etiam de verbis otiosis sibi reddendam rationem, ut est Matth: 12. hoc est de dictis ad nullum bonum finem. Unde Bern. 5. de confid. *Vtilis semper custodia oris, quæ tamen affabilitatis gratiam non excludat.*

17. De residentia Pastoris ita dicit Trident. sess. 6. cap. 1. de reform. *Attendentes sibi & universo gregi, in quo Spiritus S: posuit eos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo, vigilent sicut Apostolus præcipit, in omnibus laborent ut ministerium suum impleant, implere autem illud se nunquam posse sciant, si greges sibi commissos mercenariorum more deserant, atq; ovium suarum, quarum sanguis de eorum est manibus à supremo Iudice requirendus, custodiæ minime incumbant, cum certissimum sit non admitti Pastoris excusationem, si lupus oves comedit, & Pastor nescit: & contra non residentes statuit pœnam sess. 23. cap. 1. Si quis autem (quod utiq; nunquam eveniat) contra hujus decreti dispositionem abfuerit, statuit Sacrosancta Synodus, præter alias pœnas adversus non residentes sub Paulo III. impositas, & innovatas, ac mortalis peccati*

14 PAROCHIALIS.

cati reum quem incurrunt, nam pro ratâ temporis absentia, fructus suos non facere, nec tutâ conscientiâ, etiam aliâ declaratione non sequutâ, illos sibi detinere posse.

18. Quoad Missam attinet, consideret quis est ille qui offert, quid offert, cui, quo fine, seipsum etiam consideret. Est Minister publicus Ecclesiæ, refert in se personam Christi, qui principaliter offert, est membrum Christi qui participat & recipit hostiam consecratam DEO, ut Minister Ecclesiæ facit, actum quo colitur supremè DEUS, & efficitur mediator inter Deum & homines, ut illos Deo reconciliet. Quare debes hoc agere liber ab omni peccato cum magna reverentia, quia hujus officij possent fructum impedire peccatâ. Inquantum repræsentat personam Christi debet eniti ad hoc ut se illi reddat similem, de quo Paulus Hebr. 3. *Talis decebat ut nobis esset Pontifex, Sanctus, innocens, impollutus, semper à peccatoribus, & excelsior cælis factus.* Ille renovat memoriam passionis & mortis Christi in suo habitu at ceremonijs. Ut est membrum Christi meminerit quod dictum Sacerdotibus legis veteris qui solùm umbram

bram huius mysterij tractabant. Omnis homo qui accesserit ad ea quæ conservata sunt, & quæ obtulerunt Filij Israël Domino, in quo est immunditia, peribit coram Domino. - Supra quæ verba S. Basilius. Tales minæ propositæ sunt contra eos, qui simpliciter accedunt ad ea, quæ ab hominibus sanctificata sunt. Quid verò quis dixerit contra eum, qui in tantum ac tale mysterium audet? quantò enim hic plus (illo templo Salomonis) et juxta ipsam Domini vocem, tantò gravius & terribilius est in inquinamento animæ audere contingere Corpus Christi, quàm attingere arietes & tauros.

19. Non celebret ergo Sacerdos Missam cōsciº sibi peccati, nisi prius confessus, si possit, vel si id non possit, conteratur & postea quamprimùm confiteatur. Non celebret in Ecclesia non benedicta, nec in Oratorijs ab Episcopo non usitatis, nec sine licentia in eo altari in quo Episcopus dixit Missam hodie; ut infra: neq; (excepta die Natalis Christi) ante auroram, neq; post meridiem, quia id prohibent Canones. Pro eadem Missa non accipiat plura integra stipendia, quia opposita sententia est damnata, & ab ean-

dem causam non accipiat maius stipendium substituendo alterū, qui pro minori celebret. Applicet autem totum valorem Missæ secundum quod obligatus est accepto salario, vel sicut ordinabit Episcopus. Si in certo loco est obligatus celebrare, in illo celebret. Non obliget se ad celebrandum quotidie, quia vix satisfaciet. Sed obligatur celebrare pro populo applicando illi totum valorem, sive per se, sive per alium, & hoc docet Soto sub mortali, sed hinc videnda praxis diæceles, & decisio Visitatoris.

20. Non publicet *nova miracula* inconsulto Episcopo, nec ob hanc rationem novas imponat imagines. Reliquias non exponat, quæ non sunt ab Episcopo approbatæ. Nihil novi in concione commendet sine licentia. Non differat sacra pro quibus stipem accipit. nulas mercaturas in templo permittat, cum Christus etiam ea quæ ad Sacrificium erant utilia eiecerit ex templo adiectionis increpationibus Marci. II. *Scriptum est quia Domus mea domus orationis, vos autem fecistis illam speluncam latronum, & additur: non sinebat ut quisquam transferret*

vas per templum. Idē est de tumultu, clamore: non se reclinet populus super altaria, super Baptisterium, non sedeat obverso tergo altari, aut in confessionalibus, aut admittantur canes, sclopeta aut contractus, aut iudicia maximè criminalia, etiam in cæmeterio. idem de frumentis, officinis, ludis: pauperes non discurrant per templum mendicando, sed id faciant ante portam, ijsq; attendatur ut die Festo Sacrum audiant.

21. Sciat quousq; se extendat immunitas Ecclesiastica, & illi servandæ seriò invigilet, conservet omnia bona Ecclesiæ, eorumq; habeat inventarium, idem est de instrumentis iuridicis, de contractibus. Curet hæc corrupta describi & authenticari: limites recognoscat, ædificia visitet. Non alienet quidquam Ecclesiasticum in scio Episcopo. Recuperet amissa iuxta suum iuramentum, reparet corrupta. Si novam Ecclesiam ædificet, id faciat cum consensu Episcopi, & illi domum vicinam extruat, & primo in loco crucem erigat: ut est *cap. nemo de consecr. disc. 1.* Porticus ante templum seruiat pro prævijs baptismi, pro absolutio-

ne publica: minimis defectibus occur-
rat antequam sequatur majus damnum:
in pavimento non sit aliqua imago sa-
cra, vel Crux. Ecclesiæ claves apud se re-
ponat loco certo. Sit locus mundus, telæ
araneæ frequenter mudentur.

22. *Majus altare* habeat cancellos ad
minimum pedes duodecim distantes ut
commodè possint cæremoniæ in Missa so-
lenni expediri, & ad illos acclinari com-
municantes, in illisq; possit mappa ex-
tendi, & penes illos possint genu flectere,
et altare sit elevatū: in altari sit Crucifi-
xus in medio ita ut emineat, neq; mappæ
lineæ sint eadē in altari, sed omnes cre-
bro mutantur: sit præterea aliquis pannus
quo iste mappæ & contra pulverem te-
gantur. Altare portatile, si altare fixū
non est consecratum, ponat sub his
mappis ita ut possit Sacerdos cognoscere,
ubi sit portatile, quod debet esse tantum,
ut capiat calicem cum patena, & sine il-
lo celebrare est mortale, indispensabile.
Amittit consecrationem si ex sua theca
excidat, si ita sit fractum ut in neutra
parte possit consistere simul calix
cum patena. Duæ sint pixides pro
com-

communione, altera pro sanis, altera pro infirmis, & mundissimo insistant corporali quod etiam subinde mutetur. Sera sit optima ciborij.

23. *Reliquia* non possunt publicè in templo poni nisi ab Episcopo recognitæ, nec in modicissima quantitate, nec nudas osculo populi exhibeat. *De imaginibus Sacris* legat Trident. sess. 25. de invoc. & renovat. cap. mandat S. Synodus, & ita Parochianos instruat. Nulla nova in-visitata imago in Ecclesia pingatur vel appendatur sine scitu Episcopi, pictura etiam non contineat aliquam falsam doctrinam, vel repugnantē S. Scripturæ vel traditionibus, vel quid incertum, profanum, dedecenter nudum, nec animalia: novæ sint ab Episcopo benedictæ imagines. Qui etiam inscriptiones novas releget. *Lampas* ante Venerabile semper ardeat. Laici cum clero non misceantur, sic S. Ambros. non admisit Theodosium Imper ad locum Cleri. *Faminæ* sint à viris seorsim, nihil ponatur in altari nisi quod spectat ad Sacrificium: campanula sit propè altare. *Necessaria* præter calicem & vestimenta sint ad Missam, Ima-

go, Crucifixus, duo candelabra, antependium, tres mappæ, portatile si non est consecratum Altare, pulvillus pro Missali.

24. *Baptisterium* semper sit clausum, & aqua quæ defluit è baptifatorum capitibus in vas singulare defluat. Sitq; iste fons ad cornu Evangelij si non sit in sepeperato sacello, & ad illum per tres gradus ascendant. Candela sit pro pauperibus, qui illam afferre non possunt; vas sit cum sale, & linteis ad abstergendum oleum, in vicino habeantur stola, & rituale, & regestrum baptifatorum, atramentarium cum calamo, in libro scribantur nomina Patris & Matris, & quod sint legitimi coniuges: ibidem serventur Sacra Olea: attendat, ne fontis aqua corrumpatur: unde vas mundet frequenter: habeat vas quo infundat aquam baptifando, & illud omni mense mundet, & salem mutet attendendo ut sit siccus, propterea illum exsiccet, idem & de linteolis. Olea serventur sub clavi. Habeat vas quod non serviat nisi ad lavanda corporalia & purificatoria, calices, & alia vasa Sacra. Aqua benedicta mutabitur singulis diebus

bus octo, & vas mundabitur, sal benedictus in loco sicco servabitur: cathedra mundabitur quando populus non est in templo. Svadetur ut faminae in altero confessionali quàm viri confiteantur, vel saltem non eodem tempore.

25. Habeat in confessionali Bullam cænæ & casus reservatos, cantus sit devotus & ordinatus ad Missæ misterium ut Trid. sess, 23. præscribit, organa silent in Adventu exceptâ Dominica tertia: in Quadragesima, excepto Lætare & Cæna Domini, in Adventu, in vigilijs. Claves apud se habeat. Campanæ sint benedictæ, & benedictio libro inscribatur. Sint inæquales ut distinguatur pro quo pulsantur, & campanile semper clausum, pulsetur cum advenit visitator, & in tempestate, iuxta Concil. Colonien. &c.

26. Nemo sepeliatur sub altari, aut eius gradibus aut intra cancellos, in pariete templi, hoc enim prohibuit PIUS V. nec sepulchrum è terra emineat, nec in eo sit Crux, aut alicuius Sancti imago, & alicubi prohibetur inscriptio nisi prius ab Episcopo revisa: Cæmeterium sit cinctum lapidibus, & Crux in eo erecta
gran;

grandis: poterit in eo esse aliquod sacellum. In illo quandoq; pro defunctis celebretur, sit ossarium, nulla in cæmeteris plantetur arbor, nec herbæ fiantur crescere, sit clausum.

27. Sacristia ad orientem sit, & habeat fenestras oppositas ut perflari possit. Sit in ea lavatorium, sit mundum. Armarium sit unum pro calicibus, alterum pro casulis, tertium pro linteis, omnia sint elevata à terra, & mensa ex qua Sacerdotes sumant vestes sacras, separatim serventur corporalia & purificatoria. Sit locus pro reliquijs. Sit imago Sacra, sit locus pro Missalibus & libris choro necessarijs: pro libris Baptismi, Matrimonij, Confirmationis, pro instrumentis juridicis, contractibus, & alijs similibus rebus. Crux in altari sit in medio candelabrorum, sit alia Crux pro processionibus & servetur decenter: candelabra sæpè mudentur, & illud quod portat Crucem Paschalem, ut & triangalere pro septimana sancta, in quo statui possint candelæ quindecim, & unipedi insistant, in gradibus altaris statuatur ad cornu epistolæ. Canonis tabula ponatur ut à
Sacer-

Sacerdote aspici possit, & si corrupta sit comburatur, & cinis in sacrarium mitatur, post Missam reponatur sub panno quo regitur altare.

28. *Mappæ* altaris debent esse lineæ, & frequenter mutari, & una non debet duplicari. Sed debent esse diversæ, fimbrias possunt habere coloratas ad terrâ descendentes. Consuetudo fuit de qua Zacharias Papa, ut in antependio, vel Crux, vel Patronus Templi exprimeretur: & ad nullum alium usum adhibeatur, etiam altaria aliquo panno tegantur. Humerale habeat cruces supra & infra, & funiculos ut illis circa se circumdictis possit se Sacerdos in pectore ligare, & frequenter mutetur. Alba sit de lino non angusta instar sacci, manicæ in fine strictiores, Cingulum J N N O - CENTIUS III. vult esse lineum. Stola aliâs dicta Oratium, & à S. Damaso palla limostina, debet per crucem ducta pertingere ad genua, Crucem in medio habeat. Manipulus sit latus ut stola, habeat Crucem. Casula habeat ligulam per quam alligari possit ne cadat, & ut circa collum possit apparere stola. Dal-
mati-

maticam non induant nisi qui sunt in Sacris Ordinibus.

29. Calix saltem ab intus sit deauratus, sed quoties inauratio mutatur debet de novo consecrari: lavetur frequenter etiam cum smegmate & statim sicceatur, & aqua in sacrarium proijciatur. S. CLEMENS de hoc sic scripsit ad S. Iacobum: *Calix ad perferendum Sanguinem Domini paratus cū tota mysterij mūditiā parādus est, ne non bene iustus Calix Domino fiat peccatū Diacono offerenti.* Si abruperit violentē pedem à Calice, execrabit illum quia formam amittit. Patena debet habere margines subtiles, ut micas possit colligere, debet esse intus aliquomodo cava iuxta amplitudinem calicis: non adhibeatur nisi ad Sacrum: nec ista duo in cista servantur supra quam aliquis sedeat. Corporale sit mundum, nec sit acu pictum cum serico, nisi fortē in marginibus: debet totum portatile tegere, sit quadratum, in formam Crucis complicatur, peccabit graviter adhibendo corporale aut purificatorium valdē immundum: vel si valdē rarum, ut particula possit per illud penetrare: servetur in bursa eius
colo-

coloris quem tempus requirit, nec bursa utatur ad eleemosynas. Nec purificatorio quod sit pictum serico vel re alia, habeat Crucem: frequenter mutetur, nec sit lacerum & ne illud inficiat non adhibeat vinum rubrum: cum hæc lavantur, prima & secunda aqua projiciatur in sacrarium, & si reddantur inutilia, exurantur, & cinis in sacrarium mittatur.

30. Urceoli crebrò laventur: sit pelvis in quam decidat aqua dum lavantur manus. Missale habeat præ oculis ne erret, idq; novum à CLEMENTE VIII. recognitum: nec ponat in terra ut possit calcari, habeat indicem sericeum, saltem duodecem radiorum: si utitur pulpito in eo ponat pulvillum, ac tandem Missale. Monstrantia sit apertilis ut possit hostia cum sua lunula imponi: ac postquam est exempta, ante purificationem in Missa supra patenam bene lunula excutiatur ne fortè in illa lateat aliqua mica hostiæ. Pixides pro S. Eucharistia sint intus deauratæ: & quæ est pro infirmis habeat velum coloris juxta tempus. Si in bursa defert, eam de collo appendat. Pixis in quo servantur hostiæ

stia non Sacrae habeat in fundo vel linteolum, vel chartam albam, desuper premantur plumbeâ tabellâ ne incurventur: farina pro illis sit recens, alba, nullâ re permixta: sit pro illis scutella, & cochleari novo cum farina subigitur, nec ulli alicui usui seruiât: mūdū ferrū cum imagine crucifixi, ferrū, aliud pro majoribus & minoribus rotundandis hostijs quod huic soli usui seruiat. Corporale benedictum tamdiu est tale, quamdiu integrum, idem de calice & patena vel non inaurata de novo. Curet cum magna reverentia tractari vasa sacra neq; à laicis; magis etiam lapidem altaris: Corporalia, Purificatoria lavet Diaconus atq; Præsbyter 5. *Nemo 2. de confess. d. 1.* Vestes profanæ possunt converti in sacras, dummodò formam mutant. Amittunt benedictionem vestes sacrae, quando ita corrumpuntur, ut fiant ineptæ ad usus sacros. Si albæ nova manica assuatur, debet tota de novo benedici, idem de cingulo rupto, si nulla pars ejus ad cingendum sufficiat. Lacera aut valde immunda ornamenta constituunt reū peccati gravis si hoc fiat per crassam negligentiam: si au-

si autem sit materia levis & desit plena advertentia, erit veniale. Oportet ut sit fidele inventarium utensilium. nullum oratorium in sua Parochia extrui sinat absq; suo scitu.

31. Omni studio curet ne Parochiani errent in fide, neve quis eos in illa subvertat: attendat ad superstitiones: qui annum confessionem non fecerunt, qui licentiose vivunt. si quid faciat contra fidem vel legat libros hæreticos. qui scit hoc certò, nisi intra certos dies revelet Prælato, incurrit excommunicationem iam latam à Leone X. & hoc populo explicet. Attendat ad periuria, blasphemias, maledictiones, ne ista ex consuetudine dicant. quia illam deponere debent. advertat ne in schola quid erroneum doceatur, imò Magistri debent prius profiteri fidem, sciat qui sunt libri prohibiti.

32. Omni momento sanctè vivat ut possit sanctè administrare Sacramenta. *Sacerdotes qui accedunt ad Dominum, sanctificentur, ne forte percutiat eos.* Si sibi conscius mortalis, prius quàm ministret Sacramenta debet confiteri, sed ante Missam si Sacerdos non desit, debet confiteri.

teri. Omni horâ cùm evocatur, sit expeditus nihil differendo, nullâ cholera ostendendo quòd sit vocatus, sive sit tempus opportunû, sive importunû & de hoc sæpius admoneat populû suaviter, ut illû evocet quando indiguerit Sacramentis, & subinde consideret quàm sit hoc sanctum opus. vt se ad illud excitet. Rubricas bene & Agenda relegat, vt sit in hoc puncto expeditior, & nihilominùs cùm ministrat habeat illa præ oculis, & curet intelligere quid illæ cæremoniæ significant. Non substituatur sibi ullum Sacerdotem, nisi approbatum ab Episcopo, vel in gravi necessitate, & sit vitæ bonæ, qui etiam nihil accipiat, & omnia necessària habeat, simul ministret in superpelliceo & stola. cum vadit ad infirmum, faciat id cum omni gravitate & devotione. daturus Sacramenta, de illis instruat, vt docet Trident. non obliviscatur luminum quæ debent deferri, absint excommunicati publici.

33. Non decet vt *Baptismus* ante ortum solis vel post occasum ministretur, nisi adsit necessitas, vel licentia, sine hac non baptiset infantem alterius Parochiæ,
 si de.

si deficiat oleum Sanctum, poterit illi
 admisceri aliud, sed benedictum, sed in
 minori quantitate, sed propter hunc ca-
 sum asservatur copiosius oleum in Ca-
 thedrali. Pro Baptismo habeat simul mo-
 dicum gossypij vel telæ, & vas pro ablu-
 endis digitis, & alterum lineum pannum
 pro abstergendis, medullam panis pro
 extergendo oleo, lineum pro siccando in-
 fantis capite. salem mundum, vas pro in-
 fundenda aqua supra caput infantis. In-
 fideles quando veniunt ad Baptismum
 sint prius benè in fide instructi. Non dif-
 ferat Baptismum Infantium. Cum è lon-
 ginq̄o portant infantem, simul ferant
 aqvam in casum si ille interim morere-
 tur vt baptisari possit ab illis. Nomina
 non imponat inhonesta aut Paganorum,
 sed Sanctorum quos imitentur & à quib-
 us iuventur. Si fons Baptismalis defi-
 ciat, mundato vase, de novo benedicat,
 & reliqvam priorem aqvam projiciat in
 Sacrarium. Si aqua congelavit, calefiat,
 nec opus erit nova benedictione. Doce-
 at, si accidat Baptisare domi, vt maiorem
 capitis partem aqvâ perfundant formam
 proferendo. si aqua nimis frigida, vtatur

calidiorē. Si monstrum afferatur, consulatur Officialis, sed forma semper proferatur dum aqua funditur. accurrat autem quamprimū ad Baptisandum ne interea moriatur Infans, & consideret quod faciat ex filio iræ filium DEI. Si Baptisatus domi, cæremonias suppleat ante portam Ecclesiæ, inhalet etiam discretē, inscribat statim libro ne differendo obliviscatur nomen baptisantis, Baptisati, Parentum legitimè coniunctorum, Patrinatorum, & iste liber sit sub clavi, ne fiat fraus aliqua, neq; ex illo ducat attestationem in causa criminali ne incurrat irregularitatem. moneantur Parentes ne prolem ad lectum accipiant cum periculo suffocationis.

34. Iuxta Trident, non admittantur in *Patrinos* nec duo viri, nec duæ mulieres, sed vnus vir & vna mulier etiamsi sint coniuges. Non admittantur Infideles, Hæretici, Excommunicati, Interdicti, Delinquentes publici, Infames, stulti, minores annis 14. qui non communicarunt in Paschate, qui actu faciunt pænitentiam publicam, Monachi & Monachæ, imo conueniens vt nec incogniti & va-

gabundi. In Baptismo Parochus non det infantem Patri aut Matri eius; moneantur Patrini officij sui, quòd illum puerum instruant in lege & fide Sancta, si in hoc defecerint ejus Parentes.

35. *Communio annua* sive Paschalis debet esse in Paschate, & ita ne impediatur alia officia, & expedit ut viri seorsim à fæminis communicent, vel non simul, cancelli cooperiantur lineo albo, & duo candelabra illis superponantur aut circumferantur, particulæ non maneat discoopertæ. Alter Sacerdos vel Diaconus supponat patenam pro micis quando datur Communio. ablutio si danda, non in calice, sed in alio vase fiat. Informetur autem populus ante, de Mysterio & reverentiâ illi debita, de micis remanentibus in ore & dentibus, servetur die Cænæ Domini Sacramentum pro die sequenti, connotentur qui in Pascha communicant. Præmittatur: *Confiteor &c. Indulgentiam.* cum ostenditur communicans dicatur. *Ecce Agnus &c.* tum pectus percutiendo. *Domine non sum &c.* Publicis peccatoribus negatur communio. S. Chrysoft. ad pop. Antioch. hom. 60. *Hæc ad Communi-*

cantes dico, & ad vos Ministrantes, nam & ad hos sermonem convertere necessarium est, ut multo cum studio hæc dona distribuatis, non parva vobis imminet ultio, si quem cuiuscumque conscium nequitiae, huius mensæ participem esse concedatis, ne sanguis eius de manibus vestris exquiratur, sive quis Dux militiæ sit, sive Præfectus, sive Princeps diademate coronatus, indignè autem accedat, prohibe. maiorem illo potestatem habes. Propterea vos Deus hoc insignivit honore, ut talia discernatis, hæc vestra dignitas est, hoc securitas, hoc vestra corona: non ut albam & splendentem circumeatis induti. (eo tempore in albis incedebant Sacerdotes.) Publici peccatores antequam communicent publicam agant pœnitentiam, tales sunt usurarij publici, concubinarij, meretrices, blasphematores & similes. præmonendi ergo sunt ne accedant, ne postea cum pudore omittantur, occultis peccatoribus, si accedant, debet dari communicatio. Si publicus ferat testimonium a suo Confessario quòd sit absolutus, si tamen Parochus non videret in illo ullam emendationem, non debet illum communicare, unde instruat de hoc tempestivè, & non nisi bonis concedat

cedat ut alibi pro Paschate communicent; nulli autem neget ob aliam causam communionem nisi ob peccata publica, quia circa alia potest aliter procedere.

35. Infirmo non det communionem per modum viatici, hoc est, non ieiuno, nisi proximo morti & in eodem morbo nisi semel, nisi sit morbo longus & nova adfit necessitas, det verò quoties peteretur ieiuno. Quando non potest sæpius accedere infirmum ferat statim secum S. Oleum, & ungar statim post Communionem, non ferat ad eum qui vult adorare, sed sumere non potest. abluitionem digitorum aut bibat infirmus, aut ipse Sacerdos in Missa post purificationem ordinariam.

36. *Pœnitentiæ* Sacramentum cum omni dulcedine & zelo ministrandum. non propter aliquod suum interesse, sed solum cum charitate, & zelo honoris Divini, & salutis proximi. Est in manu eius perditio animarum, & de manu eius Deus eam requiret. unde salutem ovium omne suum commodum die ac nocte postponat, gratis ministret, siquidem dictum est, *quæ gratis accepistis gratis date.* caveat ne illi adhæreat aliquod peccatum

ex his quæ audit. Non spernat graves peccatores, quia & Christus lavit pedes Iudæ, etsi inde fructum non videbat futurum. Occasiones rescindat recidivæ, & instruat quomodo in illis se debeat gerere Pænitens. Si consilia eius non acceptet Pænitens, misceat severitatem cum amore. quod factus Dei inimicus, spelunca dæmonum, feci tecum in persona Christi quod potui, tu mavis esse carbo inferni: resuscitare volui tua bona opera quæ per peccatum mortificasti. curris ad mortem & fient tua peccata graviora propter tuam ingratitude.

37. Confessarius est cooperatores Dei, propterea debet semper adiutorium Dei expetere, est Iudex sciat quouiq; iurisdic-tio sua se extendat. Parochus pro sua solùm Parochia approbatur, nec potest alienos audire sine speciali licentia, præterquam Sacerdotes idq; eiusdem Diæcesis, & non Religiosos. interroget de circumstantijs necessarijs si illas omisit Pænitens dicere, & suppleat illius defectum. sed cum valdè scrupulosus satis est si audiat illa quæ dicunt, nisi de contrario constet. Si defectu præparationis non dicat

eat quæ sunt necessaria, vel se de novo præparet, vel Sacerdos suppleat, idē est, si obliviscatur gravium. examinet se per loca, tempora, negotia, quæ interim gessit, & si adhuc sibi non commemoret, habeat propositum confitendi postquam commemoraverit, & sic absolvatur: non est opus vt Pænitens scribat sua peccata. & si scripsit non legat ea simpliciter, sed cum dolore. Si venit distractus, aut à negotio temporali, sine prævia oratione, aut simili pio affectu, si perseverat in peccato, lucris malis, odijs, nolendo illa dimittere, malè est dispositus.

38. Interroget Pænitentes secundum eorum statum, antiquitatem prioris confessionis. circa carnalia circumspèctè, ne doceat, cum necessitate, ne doceat peccare, svaviter. postquam Pænitens dixerit omnia quorum meminit, cavendo ne complicem nominet, ne verbis indecentibus exprimat peccata, si ambiguè respondet Pænitens vel sileat, non absolvatur, quia non est contritus. moneatur quòd stulta verecundia illum possit perdere. quærat de numero peccatorum, an quotidie, & per quot septimanas, menses?

36. PAROCHIALIS.

ses? nullum signum impatientiæ ostendat, nec Pœnitentem increpet imò illum animet, non suspiret, non se signet, non tristitiam ostendat, posset enim per hoc secretum violare detegendo apud adstantes & deterrendo Pœnitentem à dicendo. timidis non se exhibeat severum imò illis explicet misericordiam Dei, & quòd sint qui gravius illo peccârunt, & salvati. postquam omnia dixerunt, exponat illis gravitatem peccatorum eorum, & pœnas quas promeriti. Obstinatis recitet quas pœnas similes incurrerint.

39. Doceat ignorantes Sacerdos ne per ignorantiam cadant in peccata, sed cautè pueros & fœminas, ne doceat peccare. doceat Catechismum & mysteria fidei rudes, de præceptis Dei & Ecclesiæ, de Sacramentis, de SS. Trinitate, de Incarnatione, Eucharistia- & sciat ipse quos ignorantes possit absolvere, & si promiserunt se ista discere, & non sciunt, differat absolutionem. Moneat Patres & Matresfamilias, ut ista doceant domesticos, & an id faciant, interroget, an præcepta Dei & Ecclesiæ serventur, Missa audiatur, ieiunent, peccata prohibeantur.

Si ista non faciant, conveni: illis differre absolutionem. Qui volunt perfectè vivere, in hoc promoveantur, doceat etiam de viribus excommunicationis. Consulat etiam in difficilioribus casibus: nec priùs absolvat quàm sit certus. Meminerit quod dixit S. Aug. cap. si habet 24. q. 3. dist. 38. *Ego senex à iuvene, ego Episcopus tot annorum à collega nondum aniculo paratus sum doceri & alibi. Nullus Episcopus propter opprobrium senectutis vel nobilitatem generis, à parvulis, si quid fortè est utilitatis, aut salutis, inquirere negligat.*

40. Non solum debet examinare Confessarius, sed etiam iuvare, iuvando ad contritionem & propositum, si in hoc non habet praxim, oret Deum & libros legat, consulat prudentiores. Advertat an Pœnitens amore moveatur an timore, si timore, ostendat illi turpitudinem & multitudinem peccatorum eius, & quas pœnas pro illis meritis, adducat exempla, quòd etiam in hac vita sunt puniti aliqui, quod sit nihil occultum quin reveletur. quid per peccatum amittat, quid incurrat. S. Antonin. 3. p. tit. 13. c. 19. *Rustici & idiotæ non dedignantur aspe-*

ritate verborum, & peccata parvipendunt ex lenitate sermonis. attendendum tamen ne amittant spem veniæ. Qui amore ducitur, illi proponantur beneficia Dei, creationis, redemptionis, &c. & oratiunculæ spem excitantes, explicetur Dei bonitas quæ illum hucusq; sustinuit.

41. Antequam absolvat, occasiones peccati proximas amoveat. oculos Pœnitens cœrceat, concubinam expellat, à ludo abstineat in quo pejerat, locos certos non accedat, si iam ante promisit & non fecit, si iterum promittit, differenda est absolutio donec se emendet. S. Chrysoft. dixit. *Annosa passim medicamentis momentaneis non curantur.* Hæ occasiones non sunt quidem peccata, sunt tamen occasio, ut agere Mercatorem, Telonarium, Iudicem, Advocatum &c. quia in his facile exercentur fraudes, iniuriæ, perjuria; tales frequenter ad doctum Confessarium recurrant & circa singula consilium petant. & si hoc non profit, sed adhuc relabantur, mutent officium.

42. Si Pœnitens non possit proximam deserere occasionem, syadeatur illi frequens oratio, nunquam solus cum sola

maneat, frequenter confiteatur. si hæc fecerit, absolvatur primâ vice: sed si adhuc labatur, omnino se ab illa occasione dividat. Remedia deinde hæc habeat. 1. Manè surgendo è lecto, statim suas omnes actiones Deo offerat, & pro illis gratiam petat. 2. Quotidie Missam audiat, vel si id fieri non possit, accedat Ecclesiam ut in illa adoret SS. Sacramentum, audiat Conciones, visitet carceres, hospitalia, assistat alicui pauperi morienti. 3. Faciat disciplinas, ieiunia, portet cilicia, & similia. 4. Orationes iaculatorias adhibeat cum aliquo actu devotionis exterioris. 5. Habeat aliquam devotionem ad SS. Virginem, ut Sabbato ieiunare, dicere Rosarium, visitare aliquod eius sacellum, dare eleemosynam in eius honorem. 6. Habere devotionem ad S. Angelum Custodem, & S. Patronum. 7. Examinare quotidie omnes horas diei quomodo illas transegit, videndo cum quibus, & quæ tractet. 8. Vti frequenter Communionem maximè pro festis solennibus. eligat optimum & eundem Confessarium. 9. Oret frequenter ab omnibus alijs liber: meditetur quatuor novissima.

43. Intra audiendum Confessiones frequenter emittat iaculatoriã orationem, utatur, quem hoc tangit, stolã, & superpelliceo. fœmina non accedat nisi in loco publico, cùm accedit fœminas infirmas, aut porta sit aperta, aut testis, nec citiùs, ante solis ortum, vel post occasum, aut dũ sunt tenebræ, nec sine candelâ. Caveat ab omni signo indignationis, personam gerit Christi qui est mitissimus, recipiat quemvis ut ille bonus Pater filium prodigum, audiat quoties illi volent confiteri. Si videat Pœnitentem parum dolere excitet cum illo actum contritionis, non detineat ultra necesse Pœnitentem, & provideat ne quam in flectendo sentiat molestiam, potest etiam, si longa est Confessio dividere, quia fatigatus Pœnitens non est aptus ad recipienda monita.

44. Quando est magnus accursus Pœnitentium, nullum præponat, nullum postponat: habeat tamen rationem viatorum, debiliùm, & qui aliàs sine Confessione abirent. non terreatur ullius dignitate, sed dicat quæ ad salutem eius sunt. applicet sibi dictum sapientis. *Nolite*
sic.

fieri iudex nisi valeas irrumpere iniquitates.
 Si neganda vel diferenda absolutio, fiat id quam ducissimè ostendendo, quod hoc sit pro bono ipsius. Qui raro communicant, solent ad communionem malè præparati accedere, doceat Sacerdos modum, considerent quid agant.

45. Nec pro levibus peccatis graves, nec pro gravibus leves imponat pænitentias. Trid. sess. 14. c. 8. *Ne fortè levissimæ pænitentiae opera pro gravissimis delictis uniendo alienorum peccatorum particeps efficiatur.* Poterit antiquos Canones Pænitentiales adducere, non ut secundum eos imponat pænitentiam, sed ut Pænitens apprehendat gravitatem sui peccati. Pro perjurio imponebantur septem annî in pane & aqua. cap. *At si quis* 22. q. 5. Consideret non solum peccati gravitatem, sed etiam vires Pænitentis, si petat sibi gravè imponi pænentiã. illa ipsa imponatur, quia sic erit plus meritoria, erit enim pars Sacramenti. Pro debili vero offerat se aliquã partẽ velle facere pænitiẽ de cætero svavi modo inducat ad faciendum.

dum. Imponat autem proportionatè ad peccata, ut carnalibus jejunia, disciplinas, cilicia, vigiliæ, peregrinationes. Avaris restitutionem, eleemosynas. Superbis ut petant à Deo humilitatem. Acediosis ut intersint Concioni, Catechismo, frequentent Ecclesias & Officia Divina. Blâsphemis detur gravis pænitentia: sed non imponitur eleemosyna pauperibus, aut ieiunium laboratoribus. potest publicis peccatoribus imponi pænitentia subinde publica, sed si illi ipsam acceptent, ut cum ædificatione fiat, & sine læsione secreti, nec publicas ab Episcopo ordinatas commutet Sacerdos in privatas. In omni pænitentia spectetur ut peccatum præteritum puniatur, & à futuro fiat præservatio, pro quo legat libros spirituales, frequentet Sacramenta maxime Confessionis. non accedat talem domum, nec tales personas cum quibus Deum solitus offendere. & omnia fiant svaviter.

46. Si imponit Sacerdos Missas Pænitenti, non ad se illas dirigat, idem de restitutione, de commutatione voti; nec restitutionem in se recipiat nisi à Pæniten-

ten-

tente cogatur ut ille non detegatur, & statim chartam accipiat ab illo cui restituit, eamq; monstret restituenti. In nullo casu committat Sacerdos, ut violet sigillum Confessionis, aut illam reddat odiosam, imò de hoc certificet suos Pœnitentes, maximè fœminas. propterea non loquatur de suis Pœnitentibus, nec illos detineat extra Confessionem, nec de materia loquatur in qua sunt Confessi nisi ipsi cœperint, etiamsi peccata aliunde sciat, sed de his si opus, ante Confessionem loquatur. nec de auditis in Confessione loquatur cum alijs etiam per terminos generales, ne fortè aliquis conijciat personam Pœnitentis; vel circumstantiam. qvare optimum est à talibus colloqvijs abstinere. agat cum Pœnitente ac si nihil ab illo mali audivisset, sed ita dulciter sicut antea, etiamsi gravissima audiverit, ut Pœnitens videat qvòd nihil cum illo agat vi Confessionis, nec illum minùs æstimet. Recurrunt aliquando ad Sacerdotem aliqui, vel passi damna à Pœnitente, vel vt de ipsius peccatis instruant: ibi cautissimè Sacerdos respondeat, non dicat se iam ista au-

44 *P A R O C H I A L I S.*

diuisse, ne confirmare videatur, aut secretum lædat, nec dicat se de hoc monuisse Pænitentem. Concordias si perantur, faciat ante Confessionem. non laudet Pænitentē coram alijs nisi ex virtute publica.

47. Non bene faciunt qui differunt Confessionem Paschalem usq; ad ultimum diem, quia propter multorum concursum non possunt bene confiteri, quare ut id faciant citius, moneat Parochus. Pueri antè instruantur de virtute hujus Sacramenti. ex aliena Parochia non confiteantur sine licentia proprii nisi priuilegiato, sed hoc non faciant, ut vel censuras, vel restitutionem omitant, vel ut non euadant occasionem proximam peccati. Concedat autem libenter Parochus ut suus alteri confiteatur quando non est suspicio deceptionis. imo hanc licentiam illis offerat, maxime qui cum eo litigant, vel qui illum offenderunt, damnificârunt, complices fuerunt, vel illi, qui confiteri non possunt sine aliqua nota, vel qui ad alterum maiorem habent affectionem, vel sperant ab illo satisfactionem.

48. Viatores, qui non de industria vitando proprium, veniunt, potest pro Paschate audire Parochus. Cogitet quomodo Patres-familias suos pueros & familiam possint adducere ad Catechismum. de illis qui sunt in pagis. de medijs extirpandi peccata publica, blasphemias, concubinatum, usuras &c. ut festa obseruentur, ad Missam eatur. Absolutio neq; per literas, neque per internuntiũ, detur & confessio facta est valida itemq; absolutio. ita Clemens VIII. Anno 1602. & excommunicationem incurrunt ipso facto qui contrarium docent reseruatam Papæ. De Censuris, de Casibus reseruatiss scripsimus in Libro, quem appellauimus TRIBUNAL SACRUM, & alibi. Si quis veniat ex alia Diœcesi cum casu qui in illa reseruatus, hinc verò non, potest absolui secundum doctrinam Nauarri cap. 27. num. 261. spectare tamen oportet, ne casus ille fuerit publicus & scandalosus, tũ enim ad suã Diœcesim pro absolutione remittendus, videndum ne Pœnitens veniat in fraudem sui proprij Parochi, talis enim absolui non debet, si autem è valdè longinquo

& Pascha immincat, debet absolui, non potest autem commutari aut dispensari votum reseruatum Papæ.

49. Quando Pænitens habet reseruata & non reseruata, vtraq; simul confiteatur, nisi Sacerdos habeat facultatem absoluendi à reseruatis extra Sacramentum, ut tollat reseruationem, tunc illi poterit dicere sola reseruata, sed alteri debet & hæc & altera dicere, ut reseruatione sublatâ absoluat. eidem verò tandem confiteatur reseruata & non reseruata mortalia, ut confessio sit integra.

50. Quod attinet *Matrimonium*, dedimus de hoc summulam SS. Canonum. Parochus non faciat Bannas nisi circa Personas cognititas, & si instantiâ fecerat Pater & Mater Sponsorum, aut Tutorum, & sint sponi in ætate legitima, quæ est in Masculis annorum 14. in fæmellis 12. completorum, nec illos denuntiet qui non sunt confessi Paschaliter nisi confiteantur ante bannas, nec vagabundos sine licentia Episcopi, nec illas quæ degunt in Monasterio. Si interea afferatur aliquod justum impedimentum, re-
cur-

currat ad Episcopum. si datur dispensatio in Bannis inscribatur in libro cum suis rationib⁹; cui inscribit Matrimonia Bannæ fiant die festo in Missa, & expediret illas affigere ad valvas templi. Quando sunt sponsi de duabus Parochijs in utraq; fiant bannæ, & si dubium oriatur, ad Episcopum referatur. semper attendatur ut bannæ fiant quando est populus frequens, unde ad illius frequentiam differrantur, & pro bannis nihil exigit Parochus. instruat illos qui debent impedimenta reuelare, quantum ex hoc sequatur incommodum.

§1. Si sit suspicio de Consanguinitate vel Affinitate, computet gradus & doctiores consulat, & interea differat Matrimonium. & propterea in Concione explicet impedimenta Matrimonij, similiter dies quibus prohibentur nuptiæ, ut etiam non consumantur ante benedictionem. Qui contraxerunt Matrimonium in gradu prohibito, separentur donec obtineant dispensationem, quæ per Episcopum expedietur, ad quem spectabit pauperes adiuuare, & de hoc doceatur populus. Commemoret decretum

Trid. sess. 24. de reform. Cap. I. quòd excommunicentur qui cogunt aliquem vel aliquam ad Matrimonium. similiter quod sit prohibitum Matrimonium clandestinum. Non assistat illis qui nesciunt ad salutem necessaria, ut Pater noster, Ave Maria, Credo, Decalogum, nisi aliter magna urgeat necessitas, vel sit licentia Episcopi ut interea ista discant. Triduo ante Matrimonium Sponsi confiteantur & communicent, neque dum fit hoc Sacramentum, proferat aliquis verba inhonesta. Missam Sponsi audiant. Consensum de præsentì non de futuro claris verbis exprimant. si dubiè proferant, consulat Episcopum. Etiam quos contingit cum licentia domi contrahere, intra dies decem recipiant benedictionem in Ecclesia. Hic actus non potest fieri nisi per proprium Parochum, aut sine illius licentia, aut Episcopi, & qui Sacerdos sine his faceret. ipso factò suspensionē incurreret & si illi datur facultas, statim libro Inscrìbatur.

52. *Extrema unctio*, neq; danda condemnatis ad mortem à Iudice, neq; Pueris ante usum rationis, neq; à natiuitate.

re amētibus neq; puerperis nisi post partū
proximæ sint agonix; potest conferri
Adolescentibus dū mors impendeat à fe-
bre, læsione aut alijs causis naturalib⁹ po-
test dari cæcis, surdis, mutis, paraliticis,
semper carentib⁹ sensu. non datur nisi in
morbo in quo mors timetur, sed non
expectetur dum æger sensibus & ratione
priuetur potest dari lapso in phrenesim
& extra se facto, dum non fuerit in pec-
cato mortali quando in phrenesim labe-
batur, aut in excommunicatione, vel
scandalum sequatur ex unctioe, si du-
bium an vivat, præmittatur conditio,
si vivus es & sic detur, & si videatur mori,
quàm celerrimè continetur. non itere-
tur unctio in eodem periculo mortis, nisi
novum superueniat post aliquod tempus,
aut iudicio prudentis. ungantur oculi,
aures, nares, os, pedes. & renes, si est
consuetudo, & tempus patitur, & Psal-
mos ac Litanias dicat. Pro unctioe, si
tamen æger adhuc vivit, non adhibeat
aliud oleum quàm Infirmorum. si infir-
mus non possit confiteri aut communi-
care, si tamen dedit signum doloris aut
attritionis, & desideret, ungatur, ut ex
attri-

attrito fiat contritus. dum daturus alicui valdè periculoso, viaticum habeat secum, Oleum infirmorum, & statim ungat, sed priùs explicet vim unktionis si tempus patitur. Caueat ne aliquis sua culpa sine unktione decedat, sic enim mortaliter peccaret Sacerdos, quia damnum grave faceret ægro.

53. *Visitatio Infirmorum* quantò iuari potest salus eorum tantò diligentius facienda. Moneat Parochus populum ut si quem contingat infirmari statim illi significant, & antea visitet frequenter, ne infirmi tantùm in hoc casu videndo visitantem, terreantur, & maximè visitet ab initio morbi officiosè, & doceat domesticos ut illum ad hoc invitent, maximè quando est quid periculosum. Scripsi ego in Libro cui titulum dedi. *MEDICUS FAMILIARIS.* quomodo cognosci possit Infirmus periculosus. doceat ut æger de manu Dei recipiat ut medicinam morbum, ut omnia ferat patienter, si infirmus est fortis animi, significet illi periculum mortis. si est timidus, non dicat illi de morte, & inferno nisi prudentissimè. Si deseratur à
Medi-

Medicis non ideò illum terreat Parochus, svadeat vt se voluntati Dei conformet, & interea confiteatur. Propo-
natur illi, si dolores morbi sustinere non
potest, quomodo ignem inferni sustine-
bit in quo anima usq; ad resurrectio-
nem manebit & postea cum corpore in
æternum, ubi nullum habebit nisi dæ-
mones, qui in hoc toti erunt, ut sem-
per accumulent tormenta. non differat,
quia multi differendo pænitentiam sunt
damnati, ne confiteri tum primùm velit,
quando non poterit, vel ut latro posi-
tus in tortura. modicum est tempus quo
potest B. Virginis & Sanctorum inuoca-
tione iuari, obstinato autem commen-
detur ut oret, & alibi pro ipso orent, &
ipse Parochus pro illo oret, Missas offe-
rat, & alia.

54, Quando Parochus vocatur ad confes-
sionem Infirmi, omnia statim alia relin-
quat, fortassè hæc illius Confessio erit
ultima, & post hanc nullum remedium,
laboret ut infirmus habeat veram con-
tritionem, & attendat Parochus ut secu-
rissima det consilia, occasiones proximæ
peccandi omninò tollantur. attendat ad

onus restitutionis parti offensæ, & pecuniæ deponantur in manu alicujus tertij, quæ debent restitui, etiamsi nondû sit casus resolutus. Si infirmus alicui inimico non vult dimittere, absolui non potest, & si vult absolui, ponat in scripto, & Sacerdos attendat ne Pænitens fallat. Si inimicus Infirmi vult deprecari & satisfacere, & Infirmus remisit odium, & non turbabitur aspectu inimici, poterit accessum Parochus permittere.

55. *Quoad testamentum* svadeat ægro Parochus, ut illud faciat, sed ita cautè, ne videatur aliquod commodum pro sua parte intendere. curet ut illud æger faciat in statu gratiæ, & pro securiori de gratia Dei, ratificet illud factâ confessione, si potest, quod cui debet restituere, id vivens faciat, alioqui peccabit mortaliter ad testamentum remittendo, cum in difficultates & dubium remittat. si desit Pars cui restituendum, deponatur id quod restitui debet in manibus Proborum virorum, qui deinde quàm primum Parti restituent. Si Æger consulat cui sua bona inscribere debeat, dicat, quòd Ecclesiæ & pauperibus, & residuum

cognatis; itē pauperibus caveat, omnimodo ne videatur suum aliquod interesse quærere, sed unicè salutem sui Aegri.

56) Errat Parochus si putat se officio suo satisfacisse quòd ægro dederit Sacramenta, si de illo amplius iuvando non sit sollicitus, nam ad hoc est obligatus in hoc periculoso ægri statu; nisi hoc præstiterint alij Sacerdotes. accedat tamen ipse frequenter eliciendo actus fidei, spei, contritionis. addat illi animas quæ agant de misericordia Dei, & passione Christi, orationes ex Agendis recitet deuotè, quærat an alicuius peccati non sit oblitus. aut loquatur de rebus alijs. non simul totum dicat, sed per interval- la, idq; blandè. si plures alij adsint, curet ut tantum loquatur unus, & alij interim orent. non adsit vxor, vel proles, aut quos æger tenere amat & qui possunt impedire dispositionem. nihil quod spectat ad altare ponatur ad ornatum defuncti. nec semel sepultus transferatur aliò sine licentia Episcopi. et debuit ca- uere ne quis ægroto Sacrum oleum sine sua det licentia, ita nec ipse inducat vel ali- us ut in hac Ecclesia sepeliatur, sicut neq;

54 *PAROCHIALIS.*

viaticū det alter sine ejus licentia. Ex contractu accipere aliquid pro sepultura redolet Simoniam.

57. *Missas pro Defunctis* faciat Parochus ferijs secundis ut præcipiūt Rubricæ Missalis. nullus Sacerdos pro pluribus defunctorum Missis accipiat, quā ut possit explere. peccat enim mortaliter priuando interim animas gloriā & subsidio, nec pro una Missa duo integra stipendia accipiat: nec plus accipiat & alteri Sacerdoti Missam pro minori, comittat, & contraria doctrina est damnata sub anathemate. Anniversaria non fiant die Dominico, aut festo de præcepto, sed cū licentia Episcopi transferat vel anticipet

58. Non obliuiscatur *animarum in Purgatorio.* accipiebat ab illis dum vivebant in corpore decimas & alia, & forsasse aliquæ propter negligentiam, quam circa illas habuit, patiuntur, & illas commēdet suis Parochianis maximè affinitib⁹ qui specialiter obligantur, & nullus est qui non possit illas iuare per orationes, ieiunia, eleemosynas, auditionē Missæ & alia bona opera. recordentur se post mortem in eodem statu futuros, & forte

tè citò propter varios casus. Curet ut legata quamprimùm exoluantur, & ad hoc invocet Episcopum.

59. Licet *excommunicati* & declarati, absoluti tamen in articulo mortis à Sacerdote possint in loco Sacro sepeliri, non faciat attamen id Parochus non consulto Episcopo aut ejus Vicario, ut procedatur juridicè & declaratio fiat absolutionis, ut satisfiat Ecclesiæ in foro exteriori, & scandalum non fiat in populo. ex eoq; sumat occasionē non timendi censuras Eccllesiasticas. non sepeliat eos in Ecclesia qui mortui sunt in peccato publico non absoluti aut signis prævijs Pænitentix, etiam Hæreticos, Schismaticos, excommunicatos publicè, homicidas suorum ipsorum. pro abortivis & sine baptismo mortuis, habeat locum sepibus clausum extra cæmeterium.

60. *Quod attinet instructionem populi.* Trid. sess. 5. Cap. 2. de reform. *Archipræsbyteri quoq; plebani, & quicumq; Parochiales, vel alias curam animarum habentes, Ecclesias, quocunq; modo obtinent, per se, vel alios idoneos, si legitimè impediti fuerint;*
die

diebus saltem Dominicis, & festis solennibus, plebes sibi commissas pro sua, & earum capacitate pascant salutaribus verbis, docendo quæ scire omnibus necessarium ad salutem, annunciandoq; eis cum facilitate & breuitate sermonis, vitia quæ eos declinare, & virtutes quas sectari oporteat, ut penam æternam evadere, & cælestem gloriam consequi valeant. id verò si quis eorum præstare negligat, etiamsi Ecclesiæ quovis modo exemptæ dicerentur, aut alicui Monasterio etiam extra Diocesim existenti forsitan annexæ vel unite modo reipsâ in Diocesi petierunt parvam, & non erat qui frangeret eis. Itaq; si ab Episcopo moniti trium mensium spatio muneri suo defuerint, per censuras Ecclesiasticas, seu alias ad ipsius Episcopi arbitrium cogantur, ita ut etiam, si illi expedire visum fuerit ex Beneficiorum fructibus, alteri qui id præstet, honesta aliqua merces persolvatur, donec principalis ipse resipiscens officium suum impleat. Idem Concil. sess. 22. Cap. 8. de Sacrificio Missæ. Et sess. 24. de reform. Cap. 7. Quæ diligens, Parochus relegat, quod valdè est necesse. Scripsi ego materiam Catheticam pro Concionibus Parochorum, & libello speciali publicavi.

61. In Concionibus doceat res necessarias ad salutem, quomodo populus debeat credere & vivere, quis fructus Sacramentorum. declaret Sacras cæremónias, denuntiet festa & ieiunia, Trid. insuper præcepit, ut se accomodet, captui populi, non nimis se diffundat, sed laboret ut intelligatur, unde omittat quæstiones difficiles & abstrusas, exponat clarè historiam Euangelij. S. Franciscus ita suis Concionatoribus præscripsit. Concio rotis quatuor vehatur. reprehendat vitia, commendet virtutes, minetur pænas. commemoret præmia. omnia dicat ordinare ut possint memoriâ retineri. sit sermo conformis Euangelio, nullam doceat doctrinam nisi quæ est recepta ab Ecclesia, nec dicat ea quæ ipse non satis intelligit. si in aliquo erravit in proxima corrigat Concione. verba non affectet sed neque crassis utatur, à facetijs omninò absteat. nec historias prophanas adhibeat nisi res exigat, adhibeat similitudines & exempla. non vano utatur tono. nihil dicat ambiguum, aut obscurum, nullam Personam in particulari tangat. Miracula sola recitet
quæ

58 PAROCHIALIS.

quæ recepta sunt ab Ecclesia. Iudicij ultimi temp^o non determinet, sæcularium statuta ex Cathedra non publicet, nec indulgentias nisi ab Ordinario reuifas. non cesset inuehi in unum vitium, donec illud extirpet. tum ad aliud progrediatur, & ita agat, ut non hominibus, sed vitijs se ostendat infensum, & simul ostendat charitatem, nec ullum statum reprehendat, multominus personam designet. de peccato carnis ita loquatur, ut non excitet cogitationes turpes. Cogitet se in hac actione esse Legatum Dei pro salute populi. Teneat bonam vitam, oret, studeat.

62. Meminerit Concionator verborum S. Bernardi epist. 201. ad Bald. Abbat. *Sermo vivens & eff. cax exemplum est operis facile faciens svadibile quod dicitur. dum monstratur factibile quod svadetur.* Meminerit & illius quod scripsit S. Gregor. in Iob 6. Moral. 7. cap. 16. dicit Iob. *Quare detraxistis sermonibus veritatis, cum è vobis nullus sit, qui possit me arguere.* In hæc verba S. Gregor. *Mundus ipse debet esse à vitijs, qui curat aliena corrigere, ut terrena non cogitet, desiderijs infimis non*
suc-

succumbat, quatenus tantò perspicacius alijs
 fugienda videat, quantò hoc ipse per scientiam
 & vitam veriùs declinat, quia nequaquam
 purè maculam considerat oculus, quem pulvis
 grauat; & superjectas Sordes manus tangere
 non valet, quæ lutum tenet. S. Chryso-
 st. dum ista verba considerat. Vos estis sal
 terræ, vos estis lux mundi ita in hom. 15. in
 S. Matth. loquitur. Priùs sal posuit, de-
 inde lumen, ut discas quantum sit verborum
 uventium beneficium, quantumq; commodum
 honestæ veræq; doctrinæ, hæc siquidem strin-
 git animos, facitq; attentius ad lumen virtutis
 aspicere, ad quam velut apprehensâ man-
 pertrahit audientes. qui malè vivit, sua
 bona verba corrumpit, imò sibi ipsi
 pudorem infligit, nec facilè tali Deus
 cooperatur, S. Greg. 31. Moral. Cap. 21.
 in illa verba Iobi. Nunquid præbebis equo
 fortitudinem, aut circumdabis collo ejus hin-
 nitum? ita habet: Hinnitu vox prædicatio-
 nis exprimitur. veriùs autem quisque Prædi-
 cator ante fortitudinem & post hinitum acci-
 pit, quia cum priùs in se vitia extinxerit,
 tum pro erudiendis alijs ad vocem prædica-
 tionis venit, quia in Prædicatore nisi vita-

Et sermo convenerint, nequaquam virtus perfectionis apparebit. & in Ezech. hom. 16. Sermo dulcedinem non habet, quem vita superba intra conscientiam remordet. Hæc de vita Concionatoris.

63. *Quantoperè verò in Prædicatore gratia requiratur patet ex eo quod dixit David. Peccatori dixit Deus, quare tu enarras justitias meas, Et assumis testamentum meum per os tuum? & primò, ut sibi & Auditoribus Deus det gratiam assumat mortificationem. Manus mea distilaverunt Myrrham primam &c. Rupert. Abbas ita explicat lib. 5. Cap. 6. in Cant. Oportebat dare exemplum omnis mortificationis. Et quia hæc carnis mortificatio propter Deum erat myrrha, dicitur probatissima, quæ non esset, si propter gloriam propriam, caro mortificaretur. Pessulum ostij mei aperui dilecto meo, id est clausuram oris mei, ut audientes edificentur: ut verò instantiùs oret, ecce præmium ostendit Sanctus Iacobus. Qui converti fecerit peccatorem ab errore vite sue, salvabit animam ejus à morte, Et operiet multitudinem peccatorum.*

64. *Non semper supra eundem locum*
Evan-

Evangelij Concionetur. ne eadem dicat. Notet sibi ordine, quæ legit supra hoc ipsum Evangelium. Qui non didicit Theologiam non intret materias difficiles; quia nec illæ sunt ad plebem, nec fi dat in hoc alicui libro, quia fortasse illum male intellexit. Si casum aliquem vult explicare, adeat authores qui pro, & contra scripserunt, & tum quod est certum pronunciet. In hoc laboret ut extirpet vitia quæ sunt in ejus plebe. explicet ad quid status quilibet sit obligatus, ad amorem Dei. ad pænitentiam, ad timorem judicij, ad spem in misericordia Dei, ad iuvandos pauperes. Libros pro Concionibus necessarios habeat: dedimus & nos luci Conciones pro omni casu necessario Concionatori in Polonia, quæstiones supra Evangelia, Psalmorum explicationem, & quædam alia. Quod Auditoribus vult imprimere. hoc primum in seipso excitet. adnotat hoc S. Greg. in verba Ezechielis. *Comede volumen istud, & vade & loquere ad filios Israel* cum dicit hom. 16. in Ezech. *In verbis Sacri eloquij iste debet studij nostri*

Ordo seruari, ut hæc idèd cognoscamus, quatenus de nostra iniquitate compuncti cognoscentes mala quæ fecimus, vitemus ne alia faciamus. Comede volumen istud, & vade & loquere filijs Israël, ac si de Sacro cibo diceretur, comede & pasce, saturare & eructa, accipe & sparge, confortare & labora. ut se ad hæc aptet, ita agat, nunquam Concionem alienam totam dicat, sed etiam ipse laboret. dicat ferventer S. Greg. 8. Moral. 16. *Ad supernum desiderium inflammare auditores suos nequeunt verba, quæ frigido corde proferuntur. nequæ enim res quæ in seipso non ardet, aliud accendit.* par de succursu Dei. dignatus ille ex rubo loqui, & ad nomen Ioannis solvere linguam Zachariæ. non curet plausum alicuius quia non faciet fructum. Si per suas Conciones non videat populum emendari, non cesset, officium ejus est, Prædica verbum, opportunè, importunè. Bern. lib. 4. de confid. *Noli diffidere, curam exigeris, non curationem. Audi, curam illius habe, & non cura, vel sana eum, verum dixit quidam non est in Medico semper relevetur ut æger.* Paulus loquitur: plus omnibus laboravi, non dicit plus

plus omnibus profui, Planta, riga, fac curam,
 & tuas explevisi partes. Sanè incrementum
 ubi voluerit dabit Deus, non tu, Vbi fortè no-
 uerit, tibi deperit nihil. Reddet Deus
 mercedem Sanctorum suorum, securus labor
 quem nullus valet vacuare defectus a-
 licuius.

65. De Catechismo ita Concilium Late-
 ran. sub Leone X. sess. 9. statuit. Statui-
 mus & ordinamus, ut Magistri Scholarum, &
 Præceptores pueros suos, siue adolescentes,
 ne dum in Grammatica & Rhetorica ac cate-
 ris huiusmodi erudire aut instruere debeant,
 verùm etiam teneantur ea, quæ ad Religio-
 nem pertinent, ut sunt præcepta Divina, ar-
 ticuli fidei, Diuini hymni & Psalmi, & San-
 ctorum vitæ, diebusq; festiuis nihil aliud do-
 cere possint &c. Similia habet Trid.
 sess. 14. de reform. cap. 4. ubi hæc
 fieri in omnibus Parochijs præci-
 pit.

66. *Conversio Paganorū.* Si obstinatorū;
 in hoc Parochus ostendat, quòd dum
 illos visitat, veniat non pro converten-
 dis illis, sed suaviter alia agendo insinu-
 et illis fidem, ut intelligat cur nolit fieri
 Chri-

Christianus, & si in hoc sit obstinatus aliâ vice redeat Parochus. si ille ostendat nolle se perdere suam salutem, ostendat illi misericordiam nostri Salvatoris, qui illi offert salutem, & si illam repudiaverit, vertetur ad justitiam in hoc et altero mundo. & interea pro illo Parochus oret ardentem, & hoc ipsum commendet illius Pagani custodibus, non tamen ut illi faciant aliquam importunitatem, aut occasionem impatientiæ. Si quis velit converti, omnem illi ostendat amorem & adiuventum, & obtineat tempus liberum quo cum illo Pagano possit loqui, ita ut non audiant alij Pagani quid cum ipso loquatur, caveat autem ne contumeliosè tractetur imo specialem erga illum ostendat affectionem, & quòd per Baptismum ab omnibus liberabitur peccatis. Interroget ab initio ex qua sint terra, quomodo in manus Christianorum devenerunt. & similia ut ille Paganus aliquem affectum contrahat erga Parochum, linguam etiam illius imitetur, & occasionem capet, ut illi ostendat, quòd illum ex millibus eligerit

gerit Christus, ut illi gratiam suam aperiat, ut inter Christianos salutem consequatur. & paulatim in hoc procedat. interea cognoscat an ille Paganus fuerit aliquando Christianus, quod in Turcis & Tartaris spectandum. tum quærat. quare deseruerit fidem. si pro temporalibus, ostendat illi majora esse cælestia, doceat illum Pater noster, Ave Maria, Credo Decalogum. Symbolum, Sacramenta. ut sensum illorum capiat. & hæc ipsa recitet quotidie. & si erret subinde. Si linguam non intelligat Paganus, curet Parochus ut in domo illius nemo loquatur nisi communi linguâ. quotidie fiat aspersio aquæ benedictæ. & oratio de genu coram imagine B. Virginis. tum doceat illum de mysterijs SS. Trinitatis. quoties profert SS. nomina toties caput inclinet, devotè. habeat etiam in domo Pagani Parochus talem, qui adiuvet in Catechismo. nec increpet si ille non capiat, ostendat autem id posse brevi ab Omnipotente Deo. doceat illum de cæremonijs Baptismi, sæpiùs in illo excitet actum doloris de peccatis. instruat de

Com-

Communionem, & de Baptismo, de Confessione, de Missæ auditione, de benedictione ad mensam & gratiarum actione, de conformitate cum voluntate Dei in afflictionibus. de examine conscientie, de usu signi S. Crucis: de oratione pro proximis, pro animabus in Purgatorio; de indulgentiis, eleemosynis, jejuniis, de Concione, de adoratione S. Eucharistie, ut post mortale peccatum quamprimum eliciat contritionem.

67. *Nomina Parochianorum* in uno libro conscribat, & subinde consideret quibus quis obnoxius vitijs, quibus iuvare medijs possit. Hunc librum quovis triennio renovet, adscribat quando quis Confirmatus, quando communicavit. Visitet subinde suos, moneat, instruat.

68. *In his recurrat ad Episcopum.* Si in sua Parochia sunt superstitiones, concubinatus, usuræ, divortia. usurpatio bonorum Ecclesie, connubia in gradu prohibito, maleficia, graves inimicitie, falsa testimonia, si tributa exiguntur injusta, si omittatur communio Paschalis

lis: si pia legata non redduntur, festa non observantur.

69. *Incarceratos* visitet frequenter, & hortetur ut exeant è carcere peccatorum, ostendendo quàm sit gravis carcer inferni, orent, faciant generalem Confessionem, procuret illis aliquam imaginem Sanctam, aquam benedictam, recitent quotidie Coronam B. V. Litanias, & si fieri possit audiant Missam, commendēt se sancto Leonardo quia est protector incarceratorum. librum aliquem Spiritualem legant. & aliquid laborent.

70. *Quo ad Scholas* advertat Parochus ut Magister sit veræ fidei, & bonorum morum, literas cum pietate doceat. visitet frequenter Scholam, doceatur timor Dei, castitas, devotio erga B. Virginem, Angelum custodem, recitentur frequenter coram pueris Sanctorum exempla, maximè Sabbato & in Vigilijs, imago aliqua Sacra sit in Schola. habeat aliquem Sanctum pro Patrono, & die illius confiteantur & communicent qui habent ætatē omni mense, audiant quotidie

tidie Missam. ante lectionem orent, & in fine, caveatur ne liber inhonestus explicetur, Sabbato discant Catechismum.

71. *Quod attinet Pauperes* consideret Parochus verba S. Gregorij in glossa ord. in Cantic. 5. *Qui ad sollicitudinem regendarum animarum se accingit, restat, ut quibus aeterna praedicat, ad providenda quoque eis temporalium necessitatum subsidia invigilet.* quia obligati sunt ex charitate ad praestandum pauperibus aliquod solatium & remedium qui sunt non solum in extrema, sed etiam in graui necessitate, proinde cognoscere debet Parochus, si sunt in tali statu. praecaveat per monitiones ne ad talem statum deveniant, laborent iuxta suam conditionem, moderentur expensas, de caetero ipse praecat exemplo caeteris in illis iuvandis, & si est aliquod legatum pium, in illos convertat. commendet illos populis, & ostendat quod illis obligentur succurrere, quod si hoc non sufficiat, ipse Parochus pro illis mendicet adhibito aliquo teste, de hoc ipso Episcopum adeat tanquam

Patrem universalem. tum in hunc finem enret institui Confraternitatem. Hoc ipsum maximè circa Orphanos agat, & doceat illos necessaria ad salutem. vel Tutores de hoc moneat. Peregrinos libenter recipiat, quia ut docet S. Chrysoft. hom. 25. in Matth. *Qualem mercedem habet qui propter Deum peregrinatur, talem habet qui suscipit peregrinum, & sunt ambo aequales, videlicet qui propter Deum refrigerat, & qui propter Deum laborat. & dum præbet cibum corporis, præbeat etiam cibos animæ.*

72. *Doceat modum Baptisandi in necessitate ne error committatur, nec permittatur id facere, nisi quis à se prius instructus, & subinde illos interroget nè fortè sint oblitii rerum substantialium, si aduertat errorem, aut ejus periculum prohibeat baptisare, & si contumaciter peragant, moneat Episcopum aut ejus Vicarium. Pacem inter Parochianos curet. statim ut intellexit de inimicitijs, nam hæc faciliùs ab initio sedantur. Quidam odia regunt specie amicitia, talibus in Confessione graues imponat Pænitentias*

70 *PAROCHIALIS.*

tias, & si aliunde cognovit, graviter pro Concione in communi hoc peccatum reprehendat. Poterit adhibere verba Gen. ult. dicendo ea nomine Christi. *Pater tuus præcepit antequam moreretur, ut hæc tibi verbis illius diceremus, obliviscaris sceleris Fratrum tuorum, & peccati atq; malitiæ, quæ exercuerunt in te. Nos quoq; oramus vos, ut servo Dei Partis tui dimittas iniquitatem hanc.*

73. *Si habet apud se Clericos.* illos qui sunt in Minoribus, moneat ut singulis mensibus confiteantur, Subdiaconos ut decimâ die quinta Diaconos ut die octava hoc enim debitum illorum. Præscribat etiam quando suos Ordines exercere debeant, ut deinde possit de illis testari super hoc. Catechismum populo explicent. Nec scandalum aliquod faciant, aut vivant licentiosè, diebus festis assistant choro. Missæ, vesperis, de cætero in aliquo Collegio studeant Casibus vel Theologiæ. habitum & tonsuram deferant. Si Sacerdos non possit celebrare, communicet qualibet die quintadecimâ, & vitæ illius invigilet.

74. *Quoad Confraternitates*, attendat ut aliqua pia opera exercent. non recipiat ad illas scandalosos, nec ante annos 20. completos. dum recipiuntur confiteantur & communicent. Adsit ipse Paroch⁹ electioni Officialium qui singulis annis reddant sui Officij rationem. Immobilia bona Confraternitatis non alienentur. Confiteantur Confratres singulis mensibus, principaliter die sui Sancti Titularis. Sciant doctrinam Christianam. Paschalis confessionis dent chartam suo Præfecto, & ille reddat Parocho. Adfint processionibus publicis. Quadraginta horarum aliquando faciant orationem. audiant Conciones. Instruant domesticos ea quæ sunt ad salutem, si aliquis cadat in grave peccatum publicum deleatur è numero Eratrum si monitus non se corrigit. odia inter Fratres componant. Hæ vel similes leges appendantur in sacello Confratrum. & in his juvetur Patochus à proprio Sacerdote Confraternitatis.

74. *Visitationes domorum* quæ in Polonia fiunt post novum annum, hoc modo
in-

institui fructuosè poterunt. instruat antè
 populum Parochus quid hæc visitatio &
 benedictio sibi velit, hoc est, quòd illa
 Domus ab omni malitia dæmonis sit
 purganda. & ut Deus illis, qui visitan-
 tur omnem impendat gratiam spiritua-
 lem. & ut se præparent ad istam gratiam
 recipiendam non solùm per puritatem
 conscientiæ, sed etiam per emundatio-
 nem Domûs, ab imaginibus turpibus,
 libris fædis, cancionibus inhonestis,
 tesseris, chartifolijs. quare circa hæc Pa-
 tres-familias suas revideant domos, &
 disponant familiam ut confiteatur si pro-
 ximè non est confessâ, & devotioni &
 Sanctis operibus tempus impendant,
 etiam ad hunc finem Parochus Missam
 offerat, propterea intra unum diem non
 conetur hanc functionem expedire. Ac-
 cedat cum superpelliceo & stola, Cruce,
 & Clericis, si quos habet, cum aqua be-
 nedicta, & moneat domesticos ut adsint
 omnes, oret, vel Litanias de B. Virgi-
 ne dicat. nec minimam requirat eleemo-
 synam, aut pro ea recipienda vas afferat,
 occurrat Parocho venienti Pater-fami-
 lias

lias cum omnibus suis domesticis, oret
 Interea devotè Parochus, pro illa fami-
 lia. sed non accedat Domum, in qua est
 aliquis excommunicatus, aut fœmina
 infamis, concubinarij, usurarij, aut rei
 criminis publici, hortetur omnes ad bo-
 nam vitam, an sciant ea quæ sunt salu-
 tis, intelligat.

75. *E captivitate Barbarorū* reduces exa-
 minet benè, ne fortè habeant necessita-
 tem se reconciliandi cum Ecclesia, non
 admittat facilè testimonia illorum de
 morte aliorum captivorum. solent enim
 multa mentiri. videat ne habeant aliam
 vxorem viventem dum aliam volunt du-
 cere.

76. *Zyngaros* examinet: An vivant
 Catholicè? an sint baptisati, & con-
 firmati? an Matrimonium contraxerunt
 cum solennitatibus requisitis? an sciant
 necessaria ad salutem? An sint conjuncti
 in gradu prohibito? An fecerint Confes-
 sionem Paschalem? An jejunia juxta ri-
 tum Ecclesiæ servaverint? An in morbo
 communicaverint, & extremā unctiōnē
 receperint? An illorū mortui sint cū cæ-
 re-

remonijs Ecclesiasticis sepulti? An inter illos sit aliqua doctrina Hæretica, aut Schismatica. de his Officiale instruat Parochus. iubeat illos audire concionē, abstinere à latrocinijs, & inspectione manuum.

77. Denuntiet Parochus *jeiunium Quadragesimale*, & explicet condiciones quæ ad illud requiruntur. Quibus conceditur uti lacticijs, non ideò possunt uti carnibus, & reliqua observentur, quæ alibi scripsimus de jeiunio. *Quoad festa*, explicet sæpiùs obligationem illa celebrandi, & modum illa celebrandi. nec ulla indicat præter morem receptum.

78. *Opera servilia* diebus festis in his casibus potest permittere Parochus 1. Cùm pietas svadet, ut cum pauper Ecclesiaædificatur, ut convehantur lapides, vel ut egena Monasteria juventur. si in aliqua Ecclesia non possit nisi his diebus iuyare 2. Cùm necessitas urget, ut emere pro illa die cibos. cum opus Medicinâ & apotheca, pane, carne pro viatoribus, aut infirmis, venam aperire, dare medicamenta, soleare equos cùm urge.

urget iter. deferre domum fœnum pro animalibus. continuare iter. piscari, quando hi pisces non possunt capi nisi cœlo tonante, & die festo tonat. 3. Utilitas, fœnum colligere si timeatur pluvia, vel in alijs rebus damnum. sed tamen prius Missa audiatur. Aliàs non licet servilia facere post mediam noctem quæ præcedit festum. Prohibeantur mercatus publici, actus iudicarij, iuramenta, executiones civiles, incarcerationes, comœdiæ prophanz, apothecas aperire.

79. *Obedientiam debet Episcopo Parochus.* Ratio est S. Chrysoft. hom. 2. ad Tim. 4. *Oportet naturales Patres affectu, & dilectione transcendere eum, qui Pater est animarum: sed & spirituales filios non segnius affici, quàm illi sibi, necesse est. Obedite enim Hebr. 14. inquit Præpositus vestris, & subditi estote illis, scientes quoniam ipsi vigilant pro animabus vestris, quasi rationem reddaturi. Nam dic oro ipse tanto periculo tui gratiâ subditus est, tu illi obtemperare detrectes in ijs, quæ tibi utilia sunt, etsi enim ille omnia sua ritè disponat, quamdiu tu minùs*

rectè vales, angoris vacuus esse non potest, cum duplex ratio ab ea sit exigenda. Iam verò considera, quantum periculi sit, per singulos Subditorum discuti, rationemq³ pro omnibus reddere. Quantum vis illi honoris impendas, quantumlibet obsequij deferas, nihil his periculis refarre par illi poteris, qui animam suam periculo æternæ mortis deponit. & contra, neq³ ad verba illi subijci vis. Præterea cum ordinaretur in Sacerdotem promisit solemniiter Episcopo obedientiam, & cum teneret suas manu in Episcopi manu tacitum fecit iuramentum.

80. *Baptisati nomen* scribat in libro & Parentum ejus nomina & cognomina, si Infans sit illegitimus scribat quòd sit Patris & Matris incognitæ, vel ut est mos. Si Infans domi baptisatus, scribat quòd illum exorcisaverit & baptisaverit, & qui Patrini istis cæremonijs interfuerunt. *Pro Confirmatione* scribat, talis & talis illam recepit à tali Episcopo in tali Ecclesia in tali ætate & Parochini isti fuerunt tenentes, similiter *de nubentibus* Copulati sunt in tali Ecclesia, tali

tali die, cum talibus testibus; factâ inquisitione non est repertum impedimentum, & consenserunt mutuò. *Mortuos* etiam conscribat, tali die decessit N. N. sepultus in tali loco, decessit cum omnibus Sacramentis, per me Parochum, & fecit testamentum coram Notario N. adscribantur ibidem & legata pia si quæ fecit. Annotent etiam *excommunicatos* & ob quam causam.

81. *Sacristiani Officium est* custodire Ecclesiam, Sacristiam, res omnes Sacras mobiles, ornare altaria & exponere ea quæ sunt ad illorum ornatum suo tempore. Statim atq; hoc acceperit Officium faciat inventarium & præsentet Parocho, atq; id singulis mensibus faciat, & denotet si quid accessit, pulset campanam pro *Angelus Domini*. Videat ne aliquis pro nocte intra templum se abscondat, & hoc ipsum videat dum templum manè aperit. post Missas absolutas claudat templum, & non nisi pro vesperis aperiat, nisi populus habeat causam conveniendi. attendat ne res aliqua ipsi commissa destruat. ne ali-

78 *PAROCHIALIS.*

quis fur subintret. sit in Sacristia silentium. nec in ea confessiones audiantur nisi Clericorum & virorum singularium, vulgus autem non admittat. prohibeat ne ulli fiant clamores aut tumultus, canes è templo expellat, intra cancellos altaris laicum non admittat, nec ad Confessionalia. tempore Divini Officij non in Sacristia sed in Ecclesia moretur indutus superpelliceo nec sine eo quidquam faciat circa altare in quo expositū SS. Sacramentū nec cū superpelliceo exeat ad plateam; si non est in Sacris nō tangat calices, patenas, corporalia, purificatoria nisi per strophiolū. Dū transit SS. Sacramentū in unū genu procidat, ante alia altaria caput inclinet, interrogantibus se svaviter satisfaciat, sed brevi responso. Ignotos Sacerdotes ad Missā non admittat sine testimonio. Cū petitur Missa pro aliqua necessitate referat Parocho, & libello inferibat, & ubi satisfactū, apponat notā. Lāpas semper ardeat antè SS. Sacramentū. Describat nomina Sacerdotū, ut sciat qui iam celebrârunt & qui celebraturi sunt. Missæ plures non

celebretur simul, nec in vicinis sibi altaribus. Quando disponit casulas, supra quamvis ponat manipulum, stolam, cingulum, albā, humerale, ad partē Missale & superpelliceum pro ministrante.

82. In altari sint candelæ, crux in medio, puluillus, sit prope parva campanulā, sit manutergium, sit in altari tabula cum Canone. In Sacristia sit vas pro lavandis manibus, mundi sint urceoli, vinum etiam servet in vase mundo & clauso, antequam Sacerdos prodeat ad altare accendat candelas, sit mappa pro communione. Vespere interroget Sacerdotem in quo altari velit celebrare, cū vadit attendat ut fimbriæ descendant æqualiter, sed non radant terram ut fiat satis obligationi in quovis altari, tempore humido hostias in loco siccō habeat, pro concione pulset, hostias quovis decimoquinto die renovet, mittat in cribrum ut fragmenta abscedant, & illo cribro ad nihil aliud utatur. Post Missas tegat altaria, & si opus claudat templum, mundet candelas, nec eas deponat in altari, evacuet urceolos & lavet

80 *PAROCHIALIS.*

& exsiccet. apparatus componat, calices loco debito reponat. antequam incipiat officium apparamenta altaris si opus, mutet ante vespervas. quælibet res suam habeat separatam locum, caveat ne aliquid malum odorem contrahat. habeat atramentarium pro notandis necessarijs, & librum Spiritualem quo se occupet, habeat cistulam pro elemosynis, sed apud Parochum sit clavis. Sit pavementum mundum, altaria ornata.

83. *Mundities circa Sacra* in his consistit. Vt Ecclesia bis in anno mundetur à summo ad imum, à pulvere & telis araneorum, & hoc ipsum fiat circa faciem Ecclesiæ, mundando alas vel caudâ vulpinâ eminentias, vel fiat per homines huic asvetos operi, & hoc fiat circa res pictas vel inauratas; vas aquæ benedictæ, sepulchrorum monumenta, altaria, superficies Sacrarij, vasa quæ serviunt pro abluendis manibus Sacerdotum, res quæ sunt ex lapide in Ecclesia vel Sacristia, res aliæ laventur aquâ cum arenâ, aliæ cum aqua & cinere, reliquæ politæ eo modo laventur quo
la-

lavatur *crystallus* vel *vitrum*. anguli omnes purgentur, & eadem diligentia fiat in *Sacristia*. mundentur etiam res factæ de ligno, sedes, pulpita; candelabra chori, lampades, confessionalia, imagines, pavementum templi & *Sacristiæ* quâvis septimanâ purgetur, pes altaris, portæ *Ecclesiæ*, aspergat autem aquâ ne se pulvis eleve, sed leviter. et ad hoc instrumenta habeat *sacristianus* in loco separato. pavementum etiam quovis anno bis munderur. spatium ante *Ecclesiam* purgetur ante festa solennia, neq; in illo permittantur aliquæ herbæ crescere. pavementum campanillis quovis mense purgetur, armaria verò *Sacristiæ* quovis mense bis in anno tempore sereno nudentur altaria post *Missam*. Quando mutat mappas altaris, etiam mundet lapidē. Omni mense purget caudâ vulpis imagines, armaria in quibus sunt urceoli die mundentur octavo, vasa argentea non manu nudâ sed per strophium tangantur. Imagines omni mense detergat caudâ vulpinâ & earum ornamenta, tabernaculum, & simi-

milia. Armariū in quo servantur urceoli die quovis octavo purgentur. cum mundat vasa inaurata, caveat ne detergat aurū lateres etiā altaris curabit eluiaquā tepidā intra dies quindecī. & aqua in Sacramentū effundatur, lintea quæ serviunt cultui DEI separatim ab alijs laventur. &c &c.

84. *Necessaria ad altare.* sunt Crucifixus, candelabra, tabula cum Canone corporalia aliquot, mappæ magnæ quatuor. antependia pro quinque coloribus, pannus quo tegatur altare post Missam, & alter pro gradibus altaris. *Ad Missam,* Humeralis, Alba, Cingulus, Manipulus, Stola, & casulæ pro quinque coloribus, hoc est, Albo, nigro, rubro, viridi, violaceo. *Pro ministrantibus solenniter.* Pluvialia, Humeralia, Alba, Cingula, Dalmatica, Manipuli, Stola, velum pro Subdiacono in quo tenebit patenam & portabit calicē, pro alijs superpellicea.

85. *Pro Sacramentorum administratione necessaria sunt.* Velum pro pixide, pixis, una quæ in ciborio maneat, altera in qua deferatur ad ægrum Eucharistia, lanternæ, candelæ, campanula, mappa, cru-

erucifixus qui possit ad infirmum portari
 tria vasa cū Sacris oleis, bursa pro infir-
 mis cū patena, purificatotiō , corporali.
 Pro Baptismo, sal in vase ligneo, vas quo
 excipiat aqua defluens è capite bap-
 tismi, linteolū quo ejus caput abstergetur.

86. *In Sacristia sunt necessaria.* vas mun-
 dum pro aqua benedicta, aliud pro la-
 vandis manibus & manutergia, vascu-
 lum pro hostijs, & aliud pro communi-
 catorijs; vas pro lavandis calicibus, pa-
 tenis, purificatorijs, & corporalibus.
 Armarium in quo serventur calices, pu-
 rificatoria, corporalia, aliud in quo ser-
 ventur vestimenta, aliud in quo ferrum
 pro hostijs faciendis, & pro scindendis
 maioribus & minoribus, mappa, supra
 quam locentur calices. oratorium, tabu-
 læ cum orationibus ad Missam præpara-
 torijs & gratiarum actorijs. Tabella in
 qua sunt inscriptæ reliquæ hujus Eccle-
 siæ, altera in qua indulgentiæ, in alia de-
 scribantur quâ horâ quis Sacerdos cele-
 brare debeat. in alia obligationes Anni-
 versariorum. in alia quâ die quis debeat
 celebrare in quo sacello, notet etiam
 qua

quâ die sunt renovati Communicantes, sit tabula Bullæ Cænæ Domini. Casus Papæ & Episcopo reservati.

87. *Libri ad Ecclesiam pertinentes.* Breviarium, Diurnale, Psalterium, Antiphonarium, Graduale, Missale. Officium mortuorum. liber baptifatorum, & alius Confirmatorum, contrahentium Matrimonium, De statu Parochianorum, De bonis immobilibus Ecclesiæ, Sacellorum, Oratoriorum, Capellarum. Liber excommunicatorum & absolutorum. Concilium Tridentinum, Catechismus, Synodi. Inventarium Sacristiæ.

88. Scribit Thomas Cantipratensis Episcop^o in hæc fere verba. Anno 1238. fui Parisijs ubi munus Episcopale loci illius obtinebat Guilhelmus, qui antea profess^o fuit Theologiam, hic omnes Theologiæ Doctores convocavit ad Capitulum Fratrum Prædicatorum (nam de illo Ordine ipse fuerat) ibi proposita est quæstio de pluralitate Beneficiorum Ecclesiasticorum. multa & longa fuit de hoc materia in utramq; partem disputatio, &

tandem conclusum, quòd nemo salvâ conscientia possit plura retinere Beneficia, imò nec duo, si unum habet in redditibus 15. libras monetæ Parisiensis, hoc est quod sufficit ad sustentationē. Tribus annis antè, fuit adhuc magis longa, & exacta de hoc ipso disputatio, in qua omnes fuerunt Doctores Theologiæ & circa hoc ipsum eodem modo determinaverunt excepto Doctore Philippo Cancellario vniuersitatis Parisiensis & Doctore Arnaldo qui postea fuit Episcopus. Ecce quid Philippo accidit; morbo correptus agonisabat, Guilelmus de salute ægri sollicitus accessit illum interrogando; an velit à sua sententia recedere de pluralitate Beneficiorum, & cum teneat plura, an solo uno contentus esse vellet cæteris renunciando. insuper illi promittebat Guilelmus, si Philippus de illo morbo conualesceret, daturum se illi de suo quantum per illam resignationem amisisset. sed non admisit Philippus & sic dicendo se velle experiri, an pluralitas Beneficiorum sit causa damnationis, expiravit. Post paucos di-

es cum Episcopus post Matutinum vellet orare, eaq; de causa lumen haberet, videt ante se umbram hominis turpissimam, facto signo S. Crucis interrogat, an hic, qui illi apparet, sit in via salutis, respondit umbra, sum à Deo abjectus. ad hoc Episcopus. Quis ergo es tu? Ego sū Philippus Cancellarius infelicissimus. Ad hoc Episcopus, quomodo hoc: quis est status tuus? Umbra, manus imò pessimus, quia sum condemnatus ad mortem æternam. Episcopus, dic mihi causam tuæ damnationis? Respondet umbra. tres sunt causæ meæ damnationis. Prima, quia fructus meorum Beneficiorum parcâ manu pauperibus communicavi. Altera, quia contra opinionem plurimorum defendi licitam esse pluralitatem Beneficiorum. Tertia gravior & turpior alijs, vitium carnis, in quo cum scandalo hæsi multo tempore. quod dicto, interrogavit Episcopum, an mundus iam fuisset finitus? Miror, quòd tu cum sis homo tantoperè doctus, hanc quæstionem facis, videndo me esse vivum, & sciendo quod ante finem mundi

omnes

omnes sint morituri. Umbra ad hoc. Non mireris, quia, *nec scientia, nec opus, nec ratio est apud inferos.* & hoc dicto disparuit. Narravit hoc factum suis Clericis Episcop^o. Simile ibi alterū refert de alio qui ideò damnatus quia duo habuit Beneficia, idem Thomas Cantipratensi Ord. Præd. Episcopus Suffraganeus Archiepiscopi Cameracensis, fuit cum S. Thoma Aquinate discipulus Alberti Magni.

89. *De residentia* hæc appono ex Bonacina speciali de hoc tractatu qui suâ dicta munit pluribus DD. probatis, Residere est consistere in loco in quo quis habet beneficium. vnde qui in eo non habitat vel ab eo procul. non residet. vnde Parochus non residet si à Parochiæ terminis adeò distat ut Parochianis ad illum sit difficilis aditus, pro necessitate Spirituali & Sacramentis quia non inter fines est itra quos propter residendū est. *Due Parochiæ unitæ* sunt per modū unus. Obligantur ad residendum omnes qui onus per seipsos exercere tenentur. *Qui non exercet curam etiam si in Parochia*

chia maneat non censetur residere, perinde enim ac si non resideret, unde etiam fructus tenetur restituere, nec satisfacit si residens per alium curam exerceat, quia hoc est onus personale Parochi, sicut etiam non potest per alium orare Breviarium, quia ipsi & non alteri cura commissa. unde si omnem curam per alium exercet, graviter peccat.

90. *Iure naturali tenetur* Curatus residere in loco Beneficij, Quia qui suscipit Officium tacitè se obligat ad onera officij. Etiam *jure Divino* ut patet ex Trid. sess. 23. cap. 1. *Cùm præcepto Divino mandatum sit omnibus quibus cura animarum commissa est, oves suos agnoscere, pro his Sacrificium offerre, verbiq; Divini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium exemplo pascere.* Sed si præcepto divino obligatur ad residentiam, quomodo circa illam aliquando dispensatur? R. Papã posse dispensare in ijs quæ sunt formaliter de jure Divino vel naturali, sed radicaliter & fundamentaliter pendent ab Ecclesiæ institutione. ita se habet residentia, quatenus facta est ab Eccle-

Ecclesia Beneficiorum divisio & quilibet suo Beneficio deputatus est, quatenus Beneficiarius pactum iniit cum Ecclesia, quod pactum subest potestati Ecclesiæ. Sed dices. Parochus recipit Parochiam ab Episcopo, ergo & præceptum residendi, & non à Deo, ergo etiam adnexam Parochiæ residentiam. & Acipit beneficium ab Episcopo, ideò non est de jure divino, ut hic Petrus sit Parochus, sed ea quæ sunt huic Beneficio adnexa sunt de jure diuino. quippe quia adit hæreditatē jure humano, sed de jure altiori tenetur debita & pia legata illi adnexa solvere. Si Parochus ultra bimestre eodem anno sive continuatum, sive interruptum abfuerit sine causa ab Episcopo approbata pro rara absentia fructus non faciat suos, nisi subita excuset necessitas. si tamen hoc fiat sine damno ovium, tenetur enim interea substituere idoneum. & potest Episcopus prohibere Parocho, ne vel per biduum absit, sed excommunicare illum ideò non potest, quia hæc absentia levis. ita DD.

91. Parochus graviter peccat si non resideat, quia in re gravi contra præceptum grave peccat. Præterea Trident. sess. 23. cap. 1. de Reform. non residentes, *quodsi per edictum citati, etiam non personaliter contumaces fuerint, liberum esse vult Ordinarijs per Censuras Ecclesiasticas & sequestrationem, & subtractionem fructuum, aliisque juris remedia, etiam usque ad privationem compellere.* Violat & ius naturæ, & Divinum, Ecclesiasticum si non resideat. Residentiæ nomine duo veniunt, sit in loco, & ut operetur & si posterius præstare non possit per se, curet per idoneum, qui iisdem pænis subiacebit, si non residerit. restitutio facienda pro fabrica Ecclesiæ, vel pauperibus. & hoc ante iudicis sententiam. quia ita Trident. clarè, *nec ruti conscientia, alia etiam declaratione non sequuta (fructus) illos sibi retinere, sed teneri illos fabricæ Ecclesiarum, aut pauperibus loci erogare.* Sed hanc pænam non incurrit qui solum bimeiri abest. Si abest plus quam trimestri ob causam ab Episcopo probatam. facit fructus suos. sed habeat substitutum

stitutum eum portione congrua. sed non sufficit tacita vel præsumpta licentia, nisi sit casus repentinus & periculum est in mora. sed tamen quando primum poterit petat licentiam. Qui Religionem ingreditur habens Beneficium potest ex eo fructus percipere quamdiu est novitius, dum habeat substitutum.

92. *Quatuor sunt cause propter quas concedi potest absentia à Parochia.* Christiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia, & evidens Reip. necessitas. ita Trid. sess. 24 cap. 12. Parochus in conscientia tutus, si non residet ob inimicitias eum periculo vitæ, substituto alio & Episcopo consentiente. Similiter qui consentiente Episcopo non potest residere, ob morbum non perpetuum, ut curetur, ob perpetuum verò non excusatur, si aliquomodo possit officio suo satisfacere, idem de sene, sed habeat substitutum assignatâ illi congruâ portione. Quod attinet pestem, videantur Doctores S. Congreg. Card. teste Garzia num. 108. causam studij non existimat hoc tempore sufficientem ut Pa-

rochus studij causa abesse possit. quare si absit non facit fructus suos, quia nullus hoc tempore ad Parochiam admittitur, nisi per examen idoneus repertus fuerit. licentia absentia debet in scripto ab Episcopo obtineri, quia sic praescribit Trident sess. 23. cap. 1. de reform. quare verbo data non sufficit, nec defendit ab amissione fructuum.

93. *Quarta funeralis de cera* debetur illi Ecclesiae in qua quis de jure sepeliendus erat, quia illa ipsi Sacramenta administrabat. quare si quis ante mortem domicilium mutavit quarta non debetur priori Parochiae. Parochus si suum Parochianum inducat ut in suo templo sepeliatur. docet Bonacina quod nullam incurrat censuram. caeterum licitum est cuique eligere sepulturam ubi vult. In dubio autem praesumitur ibi tacite elegisse ubi ultima percepit Sacramenta. *c. is quide Sepul. in 6.* sed Minorenes & Regularis non possunt sibi eligere sepulturam. Quicumque praeter Parochum proprium Clericus inducit aliquem ad eligendam in sua Ecclesia, vel non ad

immutandum electam, incurrit excommunicationem ipso facto Papæ reservatam. *Clem. fin. de panit. §. si II.* & tenetur restituere cadaver si petatur, & omnia quæ occasione ejus sepulturæ ad ejus Ecclesiam pertinent, alioqui Ecclesia illius cum cæmeterio manent sub interdictione Ecclesiastico.

94. Parochiæ plures non possunt unæ commendari, nec una ultra sex menses. *de elect. in 6. c. Nemo.* Cùm Parochia vacat statim ab Episcopo provideri debet de Vicario cum portione congrua. *Trid. sess. 24. de reform. c. 18.* Collatio Parochiæ sine examine est nulla. *Pius V. constit. 33.* Duæ Parochiæ eidem commendari non possunt, nec una legitimam non habenti ætatem. *De elect. in 6. c. Nemo* Parochus fieri non potest homo avarus & rapax. *Conc. Paris. 4. l. 1. c. 25.* nec potest fieri qui nescit latinè loqui. *Conc. Tolet. 19. c. 20.* nec qui nondum habet annos 25. *Conc. Later. 3. c. 73.* Si præfixo tempore non ordinatur, est removendus. *Trid. sess. 24. de ref. c. 12.* intra annum debet ordinari in Præby-

terum, alias deponatur, & si anno clapso non fecerit, non potest iterum eligi. *de elect cum cunctis. §. inferiora.* & nisi ordinetur, tenetur ad restitutionem fructuum. *ibid.* Non potest esse simul Archidiaconus. *Honor. III.* Parochis imperitis dandi sunt Coadiutores. *Trident. sess. 21. de reform. c. 6.* Parochus non potest duas simul habere Parochias. *Later. 3. c. 13.* nec potest acceptare secundam nisi relinquat primam. *De præbend.* Non potest per alium gubernare Parochiam, sed per se, *Later. 4. c. 32.* In necessitate potest Episcopus dispensare in residentia cum Parocho ad bimestre sed in scriptis, ultra bimestre debet esse causa gravis. *Trid. sess. 23 de refor. c. 1.* & debet dari Vicarius substitutus. Cum sponsi sunt ex diversis Parochijs, in utraq; bannæ proclamentur, & requiritur licentia alterius. *Trid.* Assistens Matrimonio in tempore indebito, vel non in Ecclesia post Missam, suspenditur ab Officio. non potest interesse Matrimonio hominis vagi sine licentia Episcopi. *Trident. sess. 24. de reform. cap. 7.*

95. Parochus tenetur ad reparationem Ecclesiæ *Later. 3.* Tenetur die Dominico annuntiare festa & ieiunia. *Trident. 25.* docere levantes in Baptismo quam contrahant cognationem, scribere eorum nomina, interrogare eos quæ ad eos spectant, quos eligant ad tenendum, si enim alij præter eos tenent, non contrahunt cognationem. *Trid. sess. 24. de reform. c. 2.* tenetur docere quibus temporibus fieri non possunt Matrimonia. *Ibid.* tenetur docere pueros doctrinam Christianam *ibid. c. 4.* Non potest absolvere à casibus Episcopo reservatis. *Conc. Raven. c. 8.* Tenetur quolibet anno scribere nomina eorum qui ad annos discretionis perveniunt, ut sciat qui confessi sunt. *Conc. Tolet. 19. c. ult.* Non potest Parochus aliquid exigere pro collatione Sacramentorum, vel alio Spirituali sub pæna suspensionis ab officio, nisi spontè sit oblatum. *Conc. Colon. 2. p. 8. c. 1.* Tenetur intra duos Menses à die institutionis emittere professionem fidei in manu Episcopi aut Vicarij, & iurare quòd stabit sub obedientia Ecclesiæ Ro-

96 PAROCHIALIS.

manæ. *Trid. sess. 24. de reform. c. 12.* Tenetur iurare in manu Episcopi quod simoniam non commisit in adeptione Beneficij, & quòd à Patrono habuit sine dono, pacto, promisso. quod beneficium illud curatū habeat quod sufficit ad sui sustentationem. *Conc. Mogunt. 4. c. 68.* Tenetur per seipsum immediate exercere suum munus & officium, scilicet cantare Missam &c. sub pæna privationis. *Trid. sess. 22. de ref. c.* Tenetur concurrere ad fabricam Ecclesiæ propriæ. *Con. Aurelian. 4. c. 25.* Non potest Ecclesiam censualem reddere ullo modo sine licentia Episcopi. *Conc. Later. de pact. c. 9.* Tenetur habere exempla, scripturas, & instrumenta de bonis, & redditionibus Beneficij, & debent esse duplicata, ita quòd unum sit apud eū, aliud in archivo Cathedralis, *Concil. Mediol. 1. p. 2. ut.*

96. Non potest Parochus sui Beneficij fructus dare consanguineis aut familiaribus, sed tenetur dare pauperibus. *Trid. sess. 25. de refor. c. 5.* Tenetur exercere hospitalitates. *Ibid. c. 8.* Tenetur satisfacere oneri Beneficij, aliàs non facit

cit fructus suos, & sacrilegus est. *Mediol. 1. p. 2.* Domus dotales Beneficij, feuda, & possessiones restaurari debent à possessore beneficij. *In reform. Cler. Germ. c. 11.* Beneficiatus inveniens debita & legata Prædecessoris, tenetur ea solvere cum fructibus inexactis, si per alia bona solvi non possunt. *Iulius 3. constit. 7.* Non incedens in veste decenti post monitionem Episcopi, est privandus beneficio. *causa 21. q. 4. c. ult.* Non potest per alium supplere residentiam, sed per seipsum tenetur residere *Conc. Mogun. 4. c. 71.* Fructus non residentis applicandi sunt fabricæ Ecclesiæ vel pauperibus. *Ibid.* sed non residens propter servitium Ecclesiæ censetur esse præsens, & percipit fructus. *Conc. Constantien. sess. 29.* Substituens se in examine pro Parocho incurrit excom. & omnibus beneficijis privatur, & hoc ipso facto. *Paulus IV. Constit. 12.* Parochiam possidens pacificè per triennium, dummodo illam non habuerit simoniacè, neq; sit intrusus, non potest ab aliquo molestari super illa. *Vrb. 8. constit. 6.* Beneficium unum

unū habens sustentari quo possit, non potest retinere aliud. *Trid. sess. 64. de reform. c. 17.* Dispensatio facta pro secundo Beneficio non facta mentione primi, nulla. *Later. 3.* Beneficia plura quàm duo haberi non possunt *Later. 5. sess. 9.* & si plura sint incompatibilia, omnibus est privatus ipso iure. *Leo X. Constit. 7.* Beneficium impetrans cum pacto ut alius post mortem ejus succedat, nulliter impetrat. *Extrav. de pactionibus c. 8.* Similiter qui impetrat cum pacto augendi pensionem. *Later. 3. in appendice de pactionibus 92. c. 8.*

97. Beneficium impetrans Vicarius perpetuus, si habet unde vivat, & non facit mentionem de Vicaria perpetua, nulliter facit. *de rescr. cap. Postulasti.* Fingens se Clericum cum non sit, nulliter impetrat, & tale beneficium potest conferri alteri *De transact. c. ex literis.* Beneficium curatum impetrans à Papa, si tempore datæ non habet ætatem, nulla est impetratio. nec tunc, nec pro tempore, quo eam habebit. *De rescript. in 6. c. Si eo tempore.* Sed non curato frui po.

potest quando habet ætatem. *Ibid.* Illud procurans quod per coactionem & vim Principum &c. quis renunciavit, nulliter impetrat. excommunicationem incurret, ipso factò privatur obtento, & si habet alia privatur fructibus eorum per triennium. *Clement. de penis. cap. multorum:* Obtinens ad preces hæreticorum, favorum &c. nulliter obtinet, & ipso factò privatus est obtento. *de heret. in 6. c. quicumq;* §. *ad hæc.* Impetratio non factâ mentione possessionis alterius coloratâ, est nulliter. *de concess. præbend. c. cum nostris* Qui potest Parochiã conferre, non potest sibi illam retinere. *De excessib. Prælat. c. ad aures.* Impetrata Parochia ab absente est valida. *De præben. c. Accedens.* Qui obtinet à Patrono absq; legitima præsentatione, ipso factò est illâ privatus, & Episcopus potest alteri conferre. *Colonien. 3. & de altero modo c. 10.* Obtinens alterius quod ipse tenebatur dimittere, nulliter obtinet. *De præbend. in 6. c. Si beneficia.* Impetrari non potest à Iudice vel à cognato Iudicis in causa pertinente ad privationem Beneficij.

Pius 4. constit. 11. Impetrans tenetur exprimere quod in mense Papali vacet. *Vrbani. 8. constit. 6.* Impetrans per mortem alicuius, si ante mortem illius obtinet, vel ante tempus quod erat necessarium ut de loco mortui veniret nuntius, nulliter impetrat. similiter si obtineat alicuius senis tanquam collitigans. aut si impetret vacaturum ob privationem ex delicto. si impetret ante sententiam nulliter impetrat. *Ibid.*

98. Parochia non potest obtineri cum pacto dandi partem fructuum presentanti, aliàs ipso facto privatur beneficio & officio donec à Papa dispensetur. *Conc. Germ. 1. c. 10.* Nec potest conferri cum pacto, ut recipiens, ad nutum dantis possit renunciare *Mediol. 1. p. 2.* Pro Parochia litigiosa potest fieri amicabilis compositio. *De transact. super eo.* Non potest obtineri per obsequium alteri præstitum, aliàs est Simonia. *De Simonia cap. cum essent.* Nec solvere potest laicis, licet sit fundatum à consanguineis eorum. *Conc. Claromont. c. 6.* Si presentatus solvat presentanti nulla est presentan-

tatio, & nunquam præsentari potest ad alia sive in hac sive in alia Ecclesia. *Conc. Sabinen. c. 20.* Parochiam dantes, vel præsentantes, nihil possunt à Parocho accipere, neq; ab ejus ministris & qui sic accipit beneficium, fructus non facit suos. præsentans verò privatur iure præsentandi. *Conc. Mediol. l. p. 2.* Parochiam obtinens ex præsentatione debet docere quòd fructus illius sufficiant ad ejus sustentationem, & quòd omnes fructus obtinuerit à Patrono, vel alijs, aliàs nulla est collatio, & ipso facto privatus est beneficio. *Mogunt. c. 68.* Beneficia vacatura nec dari validè possunt nec promitti. *Trid. sess. 24. de reform. c. 19.* Beneficia cum jure patronatus nunquam uniri possunt. *Trid. sess. 25. de refor. c. 8.* Parochiam perdit qui propriâ authoritate illam permutat. *De rerum permut. c. Cum olim.* & ob permutationem resignata non potest alteri conferri quàm permutanti. *Clem. de rerum permut. c. unico.* Renuntians non potest illam repetere. *De renunt. c. ex transmissa* nisi id fecerit ex metu damni imminentis. *De his quæ vi*

Et metu. ad audientiam. Renuntiatio facta in manu laici, non tenet. *de renunt. c. in dubijs* sicut & facta à spoliato. *De restit. spoliat. c. sollicité.* Potest quisq; beneficio suo renuntiare. *De crimine falsi c. finali.* etiam per Procuratorem. *Clement de renunt. c. unico.* Parochiæ renuntians propter simoniam, si reassumitur, non potest ex vi primæ electionis aliquid sibi vendicare. *De Simonia c. ex insinuatione.* Qui cogunt ad renuntiationem incurrunt excommunicationem. *Clem. de penis c. Multorum.* Renuntians nihil potest pro se retinere vel recipere à substituto. *Oxon 1. c. 4.* Si renuntiat Parochiæ iuxta totum renuntianda est. *Oxon. 1. c. 4.* Non potest renuntiari Beneficio ad quod ordinatus nisi habeat unde vivat, & in resignatione facienda est mentio, quòd sit titulus suæ ordinationis. *Trid. sess. 21. de reform. c. 2.*

99. Non potest resignari Beneficium in favorem alterius, sed in manu Ordinarij resignandum. *Later. 3.* Magno labore acquisitam non præsumitur spontè resignari. *De resignat. c. Super hos. nec sic-*

fieri potest ad intuitum resignantis, nec
 Consanguineorum ejus, neq; Episcopi,
 sub excom. Papæ referu. & collatio est
 nulla. *Pius V. Constit. 58.* nec potest re-
 nuntiari Filio. Renuntians si est absens,
 per Procuratorem tenetur consentire &
 jurare. Pro Beneficio litigioso nihil
 solvi potest ad redimendam vexationem.
De consecr. cap. super eo. Beneficium pa-
 cificè possidens per triennium, dummo-
 do simoniacè non habuerit, vel se non
 intruserit, non potest molestari super eo
 & impetrationes factæ ab alijs sunt nul-
 læ, & lites motæ super ijs sunt extin-
 guendæ. *Vrb. 8. constit. 5.* Qui propria
 authoritate assumit, aliquod Beneficium,
 excommunicatur nisi recedat. *Tolet. 18.*
cap. 4.

100. *Ex Collect. Barbosa in sess. 1. de*
reform. c. 1. n. 62. Parochis non licet
 causâ studiorum à suis Parochialibus Ec-
 clesijs abesse, post Conc. Trident. nec E-
 piscopus ad id licentias concedere potest
 ita decisum. Sed quando Parocho gra-
 tia conceditur per Sedem Apostolicam
 studendi facultas ut fructus suos faciat
 hæc

hæc quinque exiguntur. 1. ut studeat Theologia aut iuri Canonico in celebri universitate. 2. ut non sit 30. annorum nisi iam studia incepisset, & illa nondum absolvisset. 3. ad quinquennium tantum à principio studij computandum, adiunctâ clausulâ ut intra annum (in Sacerdotem) promoveatur. 4. ut interim cura animarum per idoneum Vicarium ab Ordinario eligendum, assignatâ illi congruâ portione fructuum exerceatur. In Parochiali quamvis paupere debet asservari Eucharistia. *Ibid. sess. 13c. 6.* Parochus tenetur in sua Parochia residere quamvis in ea tres sint vel quatuor incolæ. Parochialem habens cum Concionaturâ tenetur in Parochiali residere. *Pius V. c. 1. pientes.* Parochis imperitis assignet Episcopus coadiutorem cum congrua ex fructibus portione. *Trid. sess. 20. de refo. c. 6.* Parochi in illis diebus, quibus Missam tenentur celebrare, non possunt pro ea eleemosynam recipere. *sess. 22. c. 8.* Debent residere etiam si aura sit illa contraria, etiam si inimicitia sint capitales, sed ad sex menses potest à Congregatio-

ne

ne Episcoporum dispensari. *ita eadem*
Congr. 15. Febr. 1659. Debet etiam senex,
 debet etiam tempore pestis, licet per ali-
 um possint ministrari Sacramenta. *Ad*
Trid. sess. 23. de reform. c. 1. n. 60. nec pri-
 mo bimestri abesse potest sine licentia E-
 piscopi in scripto *ibid.* nec substitutum
 relinquere inconsulto Episcopo, & cau-
 sa iusta: si autem sit ficta, peccat morta-
 liter & fructus non facit suos. *ibid.* ut
 quis privetur ob non residentiam debet
 præcedere una citatio personalis, vel tres
 in Ecclesia & ab ultima expectari sex
 Menses. *ibid.* Parochus potest promo-
 veri ad Sacerdotium, etiam si accipit Pa-
 rochiam non habens aliquem ordinem
 Sacrum: approbatur solum in eo loco ad
 confessiones, in quo habet Parochiam
 & dimisso beneficio novâ indiget appro-
 batione: Approbatus potest suorum au-
 dire confessiones.

101. Parochus diebus festis Missam ce-
 lebrare debet in Ecclesia propria & non
 in alia. *Congr. Conc. 1629.* Beneficia cu-
 rata nec in perpetuum, nec ad tempus
 habere possunt Regulares, quamvis Ca-
 no-

nonici sint. *Barbos. in Decision.* Cadaver ne sepeliatur prohiberi non potest occasione juris sepulturæ, cum nulla ratio patiatur Christianæq; pietati sit repugnans maximè verò ob pecuniarum interesse, cadaver insepultum remanere. *Congr. Episc. 17. Sept. 1617.* Parochus debet residere in loco, ubi sita est Ecclesia Parochialis, etiamsi illi esset datus coadiutor ratione infirmitatis. *Congr. Conc. apud Barboss.* & si non habeat domum propriam in loco, ubi residere tenetur aliquam conducere debet. *ibid.* neq; excusatur à residendo etiamsi capellanum retineat in Parochia, & ipse accedat singulis diebus festis. *Congr. Conc. 1627:* & si hoc non fecerit tenetur ad restitutionem fructuum. *Cong. apud Barboss.* Potest statueri Episcopus ut nec per duos dies absit Parochus sine illius licentia *ibid.* non potest per hebdomadam abesse ab Ecclesia sine licentia relicto Vicario idoneo approbato. *ibid.* Parocho post Tridentum non licet ab Ecclesia causâ studiorum abesse, neq; id Episcopus concedere potest, & si concesserit. non suffragabitur.

Congr.

Congr. Conc. 1595. Resignans Beneficium potest rogare ab Episcopo ut conferat, à se nominato. *Barbos. de potest. Episc. alleg. 65.* Liberum est Parocho ut cui-cunq; approbato confiteatur. *Congr. Episc. 1501.* Cùm Clericis in iure præcipitur, aut prohibetur, intelligitur de ijs qui sunt in Sacris. *Sa. V. Clericus n. 2.*

102. Prædicans errores, aut scandala disseminans, interdicatur ab Episcopo. *Trid. sess. 5. c. 3.* nec certum Antichristi diem aut iudicij prædicent, neq; suas revelationes, neque vitia Episcoporum, aut aliorum Prælatorum sugillando mordeant: & hæc tria prohibentur sub pænâ excommunicationis reservatâ absolute Papæ. *Leo X. an. 1516.* Ne historias apocryphas narrent, neq; miracula non probata, neq; fabulas ineptas, neq; hæreticorum opiniones referant apud imperitos. nec quanquam nominatim, aut tacitè illum designantes, insectentur. Indulgentias ne publicent sine consensu Episcopi. *Conc. Mediol. I.*

103. Parochi approbati ad confessiones pro sua Parochia non sunt pro to

Diœcesi, & dimissâ cessat approbatio. *Praxis nova Episc. p. 2. c. 2.* neque alius præterquam Episcopus potest approbare Confessarios. *Barboss. alleg. 2.* Qui fuerint approbati sine examine, possunt suspendi & examinari *Congr. Episc. 1615.* non approbati si audiant excommunicati sunt & confessio est nulla. *Mediol. 1.* Prohibiti audire confessiones valet absolutio si sit approbatus, & non est illi sublata iurisdicctio. *Sà V. Confessor n. 11.* Confessionalia non sint in angulis & cellulis sed in Ecclesia in aperto loco, *Mediol. 2.* habeatur ibi Bulla cænæ, & tabella casuum reservatorum. *Mediol. 4.* Superpelliceum & stola adhibeatur à sæculari. *Mediol. 5.* Confessarius sollicitans Pœnitentē, si vel agat Confessarius sollicitans Pœnitentem, si agat Confessarius ut ab alio fiat peccatum, sive antè, sive post immediatè, sive occasione immediatè, sive occasione confessionis; eâ etiam non seqvutâ, sive extra Confessionem, sed in loco confessionis, deferri omninò debet, & Pœnitens de hoc moneri. *Pius IV.* Ex causa concernente Confessionem potest Epi-

Episcopus suspendere Confessarium absolute approbatum. item si sit valde scandalosus *Congr. Episc.* 1630.

104. *Pixis* ex ebore non sit pro Eucharistia. *Congr. Episc.* 1616. Ministrans Eucharistiam, vel ad Infirmum deferens, nihil omnino recipiat, etiam à sponte dantibus sub pœna suspensionis à Divinis ipso facto. *Mediol.* 7. Purificatio nunquam detur in vase Sacro, vel formam calicis habente. *Mediol.* 1. Reis capitali sententiâ damnatis, etiam manè quando exequenda est, potest dari Eucharistia. *Congr. Episc.* 1590. etiam non ieiunis. *Sà V. Eucharistia num.* 2. Nunquam ad ægros deferatur ut eam tantum adorent. *Praxis Episc. V. Eucharistia.* Putrefactis hostijs in pixide, custos earum triginta diebus peniteat. *Silv. V. Eucharist.* 20. Qui incautè eam dimiserit, etiamsi nihil nefandum acciderit tribus mensibus ab officio suspendatur. *Ibid.* Non fiat concilio coram Sacramento exposito capite tecto. *Congr. rituum* 1630.

105. Sepultura nullo respectu retardetur. *Congr. Episc.* 1917. sed non fiat ante

12. horas ab obitu, & qui repente ob-
 unt, ante horas 24. *Mediol.* 5. Accensæ
 candelæ deferantur à Clero, nec extin-
 guantur nisi finito officio *Mediol.* non
 portent laicum Ecclesiastici. *Mediol.* 6.
 non inferatur cadaver in Ecclesiam in-
 ter Missæ majoris celebrationem. *Me-
 diol.* 1. Quod nomine campanarum seu
 Sacristiæ datur Episcopo concedente,
 id verè in eos usus infumatur. qui cru-
 cem tulerit, vel campanas pulsaverit,
 accipiat quod eo nomine statutum est.
Mediol. 4. Cerei circum cadaver, & in
 altaribus accensi, Sacristiæ addicantur,
 & postea ad Missas adhibeantur, & nullo
 modo vendantur, sine licentia Episcopi.
Mediol. 1. c. 2. qui supererunt, Parochi
 erunt, vel ad quos de iure. *Mediol.* 2.
 Nulla pactio vel pignus fiat, piæ tamen
 consuetudines serventur. *Mediol.* 1. Pro
 loco in quem mortuus infertur, ne quid
 quam prorsus exigatur, nisi pia adsit con-
 suetudo, neque nomine cenotaphij. *Me-
 diol.* 4. Pauperum cadavera gratis sepe-
 liantur. *Congr. Episc.* 1617. Neque Pa-
 rochus intra cui⁹ fines est occisus alienæ

Parochiæ, aliò transferri illius cadaver prohibeat, nihilq; ideo accipiat, si verò translatio fit cum funere, liberum sit illi uti iure suo. *Mediol. 4.* Anniversaria ne fiant die festo, sed præcedenti, vel sequenti. *Cong. Rit. 1608.* Tolerantur Missæ privatæ de Requiem in festo duplici quod non est de præcepto, pro implenda voluntate testatorum. *Ibid. 1602.* In altari pro certis diebus privilegiato non potest dici Missa de Requiem in festo duplici de præcepto. *Ibid. 1617.* Quibus diebus prohibetur fieri de festo duplici, non debent dici Missæ de Requiem. *Ibid.* Parochus non potest plùs recipere pro tumulandis exteris quàm pro civibus. *Congr. Conc. 1617.* Si deponantur in Parochiali, ut inde transferantur ad Ecclesiam Regularium in qua elegerunt sepulturam, nihil debetur Ecclesiæ Parochiali, exceptis iuribus Parochialibus. *Congr. Rit. 1619.*

106. *In celebratione Missarum* tollantur omnia, quæ avaritiam, irreverentiam, superstitionem sapiunt, mercedum, conductionis, puta quidquid pro Missa novis

datur, illiberales eleemosynarum exactiones removeantur, cert⁹ numerus Missarum & candelarum. *Trid. sess. 22.* Ne cui vago & ignoto Sacerdoti celebrare liceat. *Ibid.* Neq; in Monialium Ecclesijs celebret quis sine licentia Episcopi sub pœna suspensionis. *Mediol. 2.* Ne detur amplius facultas faciendi plures Missas in die quacunq; de causa. *Mediol. 5.* in privatis domibus, aut extra loca designanda & visitanda ab Ordinarijs ne celebretur. *Trid. i. c.* In Infirmaria Monialium ne permittantur celebrari Missæ. *Congr. Episc. 1605.* Anticipata celebratio pro incerto eleemosynam oblaturum prohibita est à Paulo V. Pro stipendio etiam incongruo acceptato pro Missa, ea dicatur integrè & non una pro pluribus stipendijs, sublatis omnibus privilegijs. *Cong. Conc. 1625.* Qui cum certa eleemosyna suscipit Missam celebrandam, eam ne comittat alteri retentâ sibi parte eleemosynæ. *Ibid.* si maior eleemosyna detur ultra taxam, ea tota debetur celebranti. *Ibid.* Testatore non præscribente eleemosynam pro certo numero Missarum

rum, præleribat Ordinarius. *Ibid.* Qui titulo Beneficij, legati, capellæ, salarij, tenetur celebrare, non potest eâdem Missâ alteri danti eleemosynam satisfacere. Eleemosynæ ita accipiantur, ut oneribus anterioribus satisfiat, nisi consentiat in dilationem offerens, prohibentur capsulæ etiam in die omnium Fidelium Defunctorum, hoc est, ad colligendas incertas eleemosynas. In altari sub quo humata sunt corpora defunctorum, non debet Missâ celebrari donec aliô transferantur. *Congr. Episc. 1599.* Neq; Gloria, neq; Credo dicitur in Missâ in qua adhibetur color violaceus. *Congr. Rit. 1607.* Excusat à Residentia causa inimicitarum & discrimen vitæ, ut possit Parochus abesse per annum dato Vicario idoneo. *ita Decisum apud Barbos. alleg. 33.*

107. Si Parochus tempore pestis velit resignare non est audiendus, Rodriq. Tēpore magnæ Pestilentiæ cessant omnes casus reservati, & omnes Sacerdotes etiam non approbati absolvere possunt. *Greg. XIII. Musica instrumenta absint à processione. Paulus V. Absolvere potest*
Sa-

Sacerdos à casibus Episcopo reservatis si urget necessitas & abest Episcopus. *Trid. sess 14. Can. 10.* Absolutus ab exigua à casu Bullæ Cænæ incidit in excom. sed non reservatam; *Paulus III. constit. 10.* Absolvendi facultas delegata non potest subdelegari. Absolutio à peccatis non potest fieri conditionata. *Mogunt. 4. c. 24.* Absolutio quævis extorta non valet, & extorquens excommunicatur. *De ijs quæ, in 5. cap. unico.*

108. Baptismus fit in Ecclesia, non domi, non in Oratorio nisi necessitas urgeat, excipiuntur filij Regum & Principum. *Clement de Bapt.* Baptisatus si nullam committit culpam & mortuus, statim ad Regnum cælorum & visionem Dei admittitur. *Eug. IV. in Decr. unico.* Baptisandus renuntiare debet diabolo & pompis eius, & operibus eius: opera autem diaboli sunt peccata gravia, ut homicidia, adulteria &c. quæ diaboli instinctu fiunt. pompæ verò sunt, iactantia, fastus, superbia, elatio &c. *lib 7. Constit. Apost. c. 4.* Clerici non possunt tenere canes venaticos. *De Clerico venat. c. 1.* non possunt

vacare aucupijs & venationibus. *Later.* 4. c. 18. Clerici provocantes se ad magis bibendum, suspendantur ab officijs. *Later.* c. 1. Comam usq; ad aures tondere debent Clerici. *Tolet.* 18. c. 3. Confessarij debent apud se habere tabellam casuum reservatorum Papæ & Episcopo. *Mediol.* 1. p. 2. Ecclesiasticas functiones pro pretio facere est simonia & tenetur in duplo restituere. *De Simonia cap. Audivimus.* lurare debet Parochus quod nihil pro Parochia solverit. *Mogunt.* c. 4. 91.

109. Missam relegere debet Sacerdos antequam ad altare accedat, & signa præparare ne erret. *Mediol.* 1. p. 2. Missâ dictâ gratiæ sunt agendæ à celebrante. *ibid.* Candelæ extinguendæ non sunt antequam ultimum Evangelium sit completum. *ibid.* Missa dici non potest capite velato. *ibid.* nec sine Ministro. *Leo IV.* nec sine luminibus, nec in calice plumbeo, vitreo, ligneo. *ibid.* nec potest dici à Sacerdote cum baculo accedente ad altare. *Conc. Rom. sub Zach.* Sacerdos in altari

tari nullum expectet, neque introitum Missæ pro aliquo repetat. *Mediol. 1.* Nec possunt plures Missæ ab eodem unâ die dici, sine dispensatione Papæ exceptâ die Nativitatis D, *Mediol.* Missa non dicenda in eo altari, in quo eâ die Episcopus eam dixit. *De consecr. d. 2. c. in alteri.*

110. Prædicator non prædicans semen Verbi Dei, damnatur. *dist. 43. p. dispensatio.* privans populum necessarijs, Deum irritat, & Deus illi irascitur. *d. 5. c. sed illud.* Olim, Prædicatore prædicante qui ab auditorio exhibet excommunicabatur. *de consecr. d. 1. c. Sacerdotes.* Prædicatores non possunt redarguere aliquem expresso nomine in actu prædicandi sub pæna excommunicationis Papæ reservatæ. *Later. 5.* Regularibus confessi non tenentur eadem confiteri proprio Sacerdoti. *Extra de privileg. c. Inter cunctas,* & satisfaciunt præcepto annuæ confessionis. *Later. 5. sess. 11.* Rogationum tempore olim ieiunabatur. *Aurel. 1.* nunc verò ieiunandum non est nisi Mediolani, quia Mediolanenses Quadragesimam incipiunt triduo postquam alij. *Mediol. 1.*

p. 2. Sacerdos ignorans non excusatur
 d. 38. c. Si in laicis Curati cogendi sunt ad
 subeunda per seiplos, & non per substi-
 tutos ea munera, ad quæ tenentur, tole-
 randi autē ut per substitutum suppleant
 in illis tantū casibus, quibus expressis
 verbis Canonum, Decretorumq; Con-
 ciliij permissum eis est, ut per Vicarios,
 Coadiutores, & substitutos, possint Offi-
 cio suo fungi. *Apud Barbof. Cong. Trident.
 Anno 1591.* Ecclesiam novam benedice-
 re, vel pollutam reconciliare spectat ad
 solum Episcopum. *Congr. Rit. An. 1658.*
 Parochiales Ecclesiæ collatæ non serva-
 tã formã à Conc. Trid. traditã, vacant,
 & Sedi Apostolicæ sunt reservatæ. *Pius V.
 Constit. 33.* Parochi occasione ca iaverum
 in Ecclesijs Regularium sepeliendorum
 prætereundere possunt quartam funeralium
 ceræ Ecclesiæ Parochiali debitæ. *Congr.
 Episc. 1616.* Parocho inconsulto, ac sine
 eius licentia defuncti possunt sepeliri in
 Ecclesia in qua elegerunt sepulturam, si
 requisitus interesse recuset, vel petitam
 licentiam deneget. *Congr. Rit, 1629.*

III. Parochus qui non resederit in Pa-

rochiali domo, vel alia illi vicina tenetur ad restitutionem fructuum. *Trid. sess. 23. c. 1. de reform.* Parochus non potest abesse à sua Ecclesia, etiam relicto in ea idoneo Vicario approbato cum congrua mercede, non potest abesse in quam non obtentâ licentiâ. *Congr. Conc. apud Barbof.* Parochi tempore pestis residere omninò tenentur in suis Parochialibus, possunt tamen per alium idoneum Ministrare Sacramenta suis Parochianis peste infectis, Baptismi & Pœnitentiæ, & si non resederint contra eos procedendum est. *Congr. Conc. 1526.* Sacerdos curam animarum gerens, si diebus Dominicis, & alijs solennitatibus non celebret, prius est monendus, postea procedendum per subtractionem fructuum, demum excommunicandus, si est legitimè impeditus, tunc per alium celebrare debet. *Congr. Conc. 1600.* Sacerdos delinquens in sua Diœcesi, si in alio loco reperiatur, ad suum Ordinarium remitti debet. *Congr. Conc. apud Barbof.* Sacristæ nihil exigere possunt pro benedictione sponsi & sponsæ. *Congr. Rit. 1606.*

Sepultura mortuorum nullatenus retardari aut impediri debet sub quovis prætextu compositionis quartæ funeralis *Congr. Episc. an. 1616.* Sepulturam licet eligere Parentibus in quacunq; Ecclesia voluerint, etiam Regularium, pro eorum Filijs minoribus, qui ad annos pubertatis nondum pervenerunt, nec à Parochis locorum impediri possunt, aut debent, præsertim si in dictis Regularium Ecclesijs sepeliri consueverunt, vel in eis habeant sepulchrum Maiorum, *Congr. Reg. An. 1640.*

112. Subdiaconi officium exerceri non potest à Clerico in minoribus constituto, quamvis sit penuria Subdiaconorum & consuetudo. *Congr. Rit. 1601.* Potest Clerico in Minoribus constituto committi ab Episcopo munus prædicandi, sed non laico. *Barboss. in Trid. sess. 5. de ref.* Parochi per seipsos inter Missarum solennia concionem habere possunt, etiam quando Episcopus ipse prædicat. *ibid.* Debent prædicare Dominicis & festis solennibus; veniale, si omittant aliquando. *ibid.* Doctor, aut Licentiatus
in

in Theologia vel iure Canonico, & in publica Univerſitate graduatus, quando petit provideri de aliqua Eccleſia Parochiali non excuſatur ab Examine. *Barboſ. ad ſeſſ. 7. Trid. de reſ. c. 13.* Non ſolum in abſentia proprii Sacerdotis, aut Superioris, verum etiam quando adest, vel ad illum haberi poteſt recursus, cum in articulo mortis nulla ſit reſervatio, poteſt à quibuslibet peccatis & cenſuris quilibet Sacerdos etiam cenſuratus, degradatus abſolvere, nec pro hoc novam cenſuram incurret, & eſt vera abſolutio, nec ſi infirmus convaleſcat, debet iterum abſolvi à peccatis. *Id. ad ſeſſ. 14. can. 7.* Poſſunt Religioſi adminiſtrare Extremam Unctionem cum ratiſhabitione Parochi vel in caſu neceſſitatis ipſo abſente & quiviſ Sacerdos dum non ſit excommunicatus aut ſuſpenſus, ſi Parochus non poſſit, aut per manifeſtam iniuriam noſſit. *Ibid. ad ſeſſ. 24.* Imperitis Parochis non poteſt deputari Coadiutor niſi ab Epilcopo, & talis tenetur ad reſidentiam ſicut Parochus, & Parochus non poteſt abeſſe à reſidentia. *Trid. ſeſſ. 2. de reſol. c. 8.*

113. Sacerdoti licet de iusto stipendio pro Missis ad sui sustentationem pacisci, dummodò expressè declaret se non pro Missæ officio, sed pro necessaria sustentatione, se illud exigere; meliùs tamen si ab hoc pacto absteat, si non tot Missas celebret pro quot accepit, & peccat graviter, & restituere tenetur, idq; debet eam Missam celebrare quæ petitur. Qui obligatus celebrare ratione Beneficij, cappellæ, legati, salarij, per eandem Missam non potest satisfacere dato stipendio non potest sibi partem retinere, & alteri loco sui celebraturo partem dare. Non potest per unam Missam duobus stipendijs satisfacere. Si det Parochus alteri ut pro eo Missam celebret, non plùs quàm solitum stipendium dare tenetur. non potest concedi ut domi locum honestum habeat in quo celebret Missas duas ut celebret die festo in defectu Sacerdotum, potest concedere Episcopus: sed non potest concedere ut cum pileolo quis celebret. *Barboss. ad Trid. sess. 23. cap. 8.*

114. Aquæ benedictæ fuit usus in Eccle-

clesia primitiva. invenimus mentionem ipsius aoud S. Clementem Martyrem & Pontificem discipulum S. Petri, & apud successorem illius & Martyrem Pontificem Alexandrum, qui etiam modum huius aquæ benedictæ præscripsit, de qua re frequenter in Chronicis Ecclesiasticis. Fructus huius aquæ, reprimere vires diabolorum, per illam remittuntur peccata venialia iuxta dispositionem hominis, adiuvat etiam contra infirmitates corporis, purgat aërem contagiosum, promovet abundantiam temporalium, ut frumenti: purificat & dispellit tenebras mentis nostræ, recolligit nos; præparat mentem ad puritatem orationis, adiuvat nostram debilitatem ad bene operandum & fructuosè recipienda Sacramenta, quæ omnia Divina misericordia per hoc operatur elementum, dum nos peccatis nostris hos non impediamus fructus, aut Deus illos propter suas occultas rationes non suspendat. Cum quis utitur istâ aquâ addat actum amoris Dei vel doloris de peccatis, aut devotionis erga Divinas cum reverentia interna & externa, &
quan-

quantò maiores fuerint hi actus tantò
maiores effectus producet ista aqua.
Dum quis se istâ aquâ aspergit, poterit
vti verbis S. Scripturæ & alijs *Pſalm. 50.*
Asperges me Domine & lavabor. Math. 20.
Munda prius quod intus est. Eccl. 18. Ab oc-
cultis meis munda me Domine Eccl. 28. Ab
omni delicto munda cor meum. Aqua bene-
dicta sit mihi salus & vita. Aqua benedicta
deleantur mea delicta. Poterit etiã confi-
derare mysterium Baptismi, & aquam
illam quæ prodiit de latere Christi ut
Deus suam benedictionem isti aquæ ad-
iungat. *Ex charta impressa Neapol. An-*
no 1631.

115. *Interdicto* subiacet de facto omnis
cætus, in quo Ecclesiastici compellun-
tur ad solvenda pedagia, vel alia per se,
vel alium de rebus suis quas non defe-
runt causâ negotiationis. *Sylv. V. Interd.*
Tempore interdicti possunt quotidie ce-
lebrari Missæ & Officia Divina submissâ
voce, ianuis clausis, non pulsatis cam-
panis, interdictis & excommunicatis ex-
clusis. sed hoc non valet in interdicto
populi, vel Vniuersitatis non expresso

lato in sententia, neq; in Ecclesia, vel Monasterio specialiter interdicto. In festo Nativitatis.

Die Resurrectionis, Pentecostes, Assumptionis B. V. & Corporis Christi cum Octava pullantur campanæ, & ianuis apertis, & voce clara celebrantur Divina, admissis interdictis, non tamen illis quorum causa latum est interdictum ne appropinquent altari, nec Sacramenta ministrari possunt. & de Festis intelligitur à primis vesperis ad secundas. In prædictis festis potest Episcopus altaria & Virgines consecrare, calices, vela imponere Monialibus, paramenta, aquam, benedicere. Abbates & huiusmodi, item Sacerdos potest benedicere sponso, aquam, candelas, palmas, nisi ipse sit interdictus. sed benedictionem Sponsæ tantum in festo Assumptionis B. V. & Corporis Christi. non in alijs. & in his festis quod concedatur sepultura, est probabile. Extra prædicta festa prohibentur exercitia cuiusvis Ordinis, celebratio Divinorum, administratio Sacramentorum, collatio Ordinum, Ecclesiastica sepul-

pultura cum officio, pulsatio campanarum, apertio ianuarum, Missa etiam sicut oratio privata in Ecclesia non prohibetur, etiamsi orationes sint interdictæ vel interdicta Ecclesia. Prædicatio fieri potest etiam pulsatis campanis, pulsari potest pro Ave Maria Baptismus potest conferri cum Catechismo, & Pænitentia. Potest viaticum deferri ad infirmos cum campanula & lumine, & ad damnatos ad mortem, sed non alijs. Sed potest dari prægnantibus in periculo. *Hæc omnia ex Sylv.* Post partum introduci possunt sine stola *Nav. in Man. c. 413.* & Matrimonium potest fieri sine benedictione nuptiali. *Sylv.* Extrema vñctio prohibetur, sed non commendatio animæ. Laici etiam pænitentes debent sepeliri in loco non Sacro sine officio, depositi, & post interdictum transferri poterunt in locum Sacrum & quidem solenniter. Clericis non interdictis & interdictum servantibus non conceditur sepultura cum silentio, cum officio sine cantu, vel in Ecclesia propria vel in aliena. Violantes interdictum complendo actum cele-

brando Divina, fiunt irregulares *ibid.*

De Ecclesia polluta passim scribunt Casistæ, ideo ad illos remitto.

116. In fine de ipsis Ecclesiæ statutis ex quibus hoc confecimus opusculum apponamus. *Quæ Romana Ecclesia pro Catholica fide, pro Sacris dogmatibus, pro variis & multifariis Ecclesiæ necessitatibus, & Fidelium moribus diverso tempore scripsit, omni debent honore præferri, & ab omnibus prorsus, in quibuslibet opportunitatibus. discretionem vel dispensationem magistrâ reverenter assumi.* Nicolaus Papa in cap. Si Romanorum dist. 19. Constitutiones Ecclesiasticæ iuxta Glossam dist. 3. in summa ita distinguuntur *Canon.* vocatur propriè constitutum à Concilio universalis. *Decretum* quod Papa statuit cum Consilio Cardinalium. *Decretalis Epistola* est quam format Pontifex vel solus vel cum Cardinalibus ad consultationem alicuius. *Dogma* elicitur quod tradit doctrinam Fidei Christianæ. *Mandatum* quod versatur circa mores. *Interdictum* est quod prohibet aliquid sub pæna. *Sanctio* certam pænam irrogat non obtemperantibus. *Bulle*
cum

cùm literæ plenam rei seriem continent, signantur appenso plumbo cum effigie SS. Petri & Pauli. *Brevia* succinctè paucis verbis expediuntur & signantur annulo Piscatoris in cera rubea. *Cherub. sub Bulla Greg. XIII in Scholio* At verò *Motus*, proprius quando Papa statuit nullius interveniente consilio, suasu, vel petitione. *Val. in tit. de Constit.* Aliæ constitutiones sunt *Præceptivæ* & colliguntur ex verbis præceptum sonantibus, tum ex materia constitutionis, tum ex pænis adiunctis, quibus omnibus consideratis si adhuc maneat dubium an sit præceptiva, tenendum eam non esse præceptivam, verba, *Volumus, decernimus, statuimus, monemus, hortamur, intendimus, sancimus*, communiter subsunt tam præcepto quàm directioni seu consilio. *Palma de leg. disp. 1. puncto 9. & alij.* Graviter præceptivæ cognoscitur. 1. ex materia & fine constitutionis proximo, si finis est magni momenti actio, preces, quæ plurimum conducit ad illum, graviter obligat. *Suar. 3. de leg. cap. 2.* Colligitur & ex verbis, si valde aggravent, ut cum dicitur, *In*

virtute S. Obedientiæ præcipitur, sub inter-
 terminatione Diuini Iudicii, vel Diuinæ aut
 SS. Apostolorum indignationis. vel strictè
 mandamus aut inhibemus. Quando autem
 simpliciter dicitur. Præcipimus, manda-
 mus, prohibemus &c. attendendum est ad
 materiam & finem legis. & hæc signa. 1.
 si communiter teneant Doctores gravi-
 ter obligare. si pænæ graves sunt apposi-
 tæ ut excommunicatio latæ sententiæ,
 hæc arguunt præceptum esse sub morta-
 li. *Soar. 4. de leg. c. 18.* Quando excom-
 municatio maior adiuncta est sed non la-
 tæ verùm ferendæ sententiæ, & adiu-
 gitur *nullâ præmissâ monitione*, obligat sub
 mortali: si autem *post unam vel plures mo-
 nitiones*, probabilis est quod non obliget
 sub mortali. *Palao disp. 1. de Leg. punct. 15.
 n. 3.* Excommunicatio minor quia sub-
 inde incurritur ob venialem culpam,
 non est certum signum gravis obligatio-
 nis *Sanchez lib. 6. in Decal. c. 4.* *Suspensio,
 Interdictum, & Irregularitas* quando ha-
 bent rationem censuræ & ita fertur ut
 ipso facto incurrantur obligant sub mor-
 tali, secus si sint ferendæ sententiæ. *Suspē-
 siones*

sio & interdictum si sint de re levis momenti, vel ad modicum tempus non probant obligationem sub mortali. *Suar &c. Degradatio, Depositio; privatio Ecclesiastica sepultura* sunt signū legis graviter obligantis. Pænæ veré temporales, nisi sint valdè graves & insolitæ, non probant sufficienter conscientiam obligari graviter. *Navar. In Sum. c. 23- & alibi*

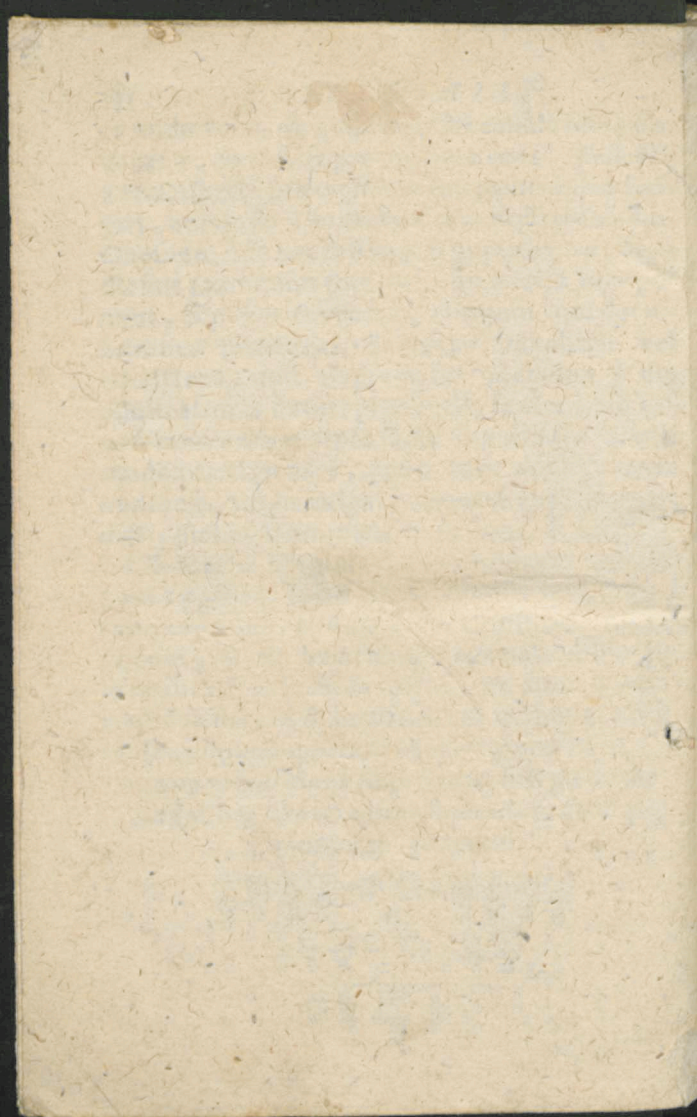
Ex Privilegio Vladislai Ducis Mæsoviae inserto Constitutionibus Synodalibus.

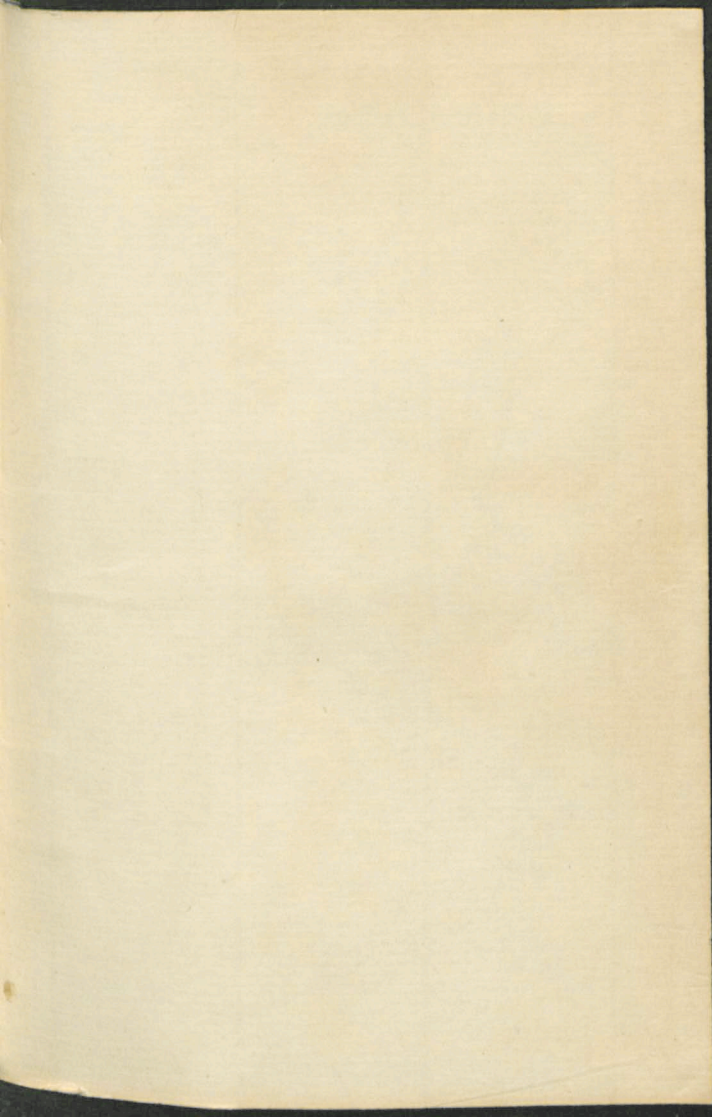
Decimas hyemales, aliàs *Oziminij* à principio Mensis usq; ad festum S. Bartholomæi, annuarias vero alias *Iârzyny* à dicto festo usq; ad festum Nativitatis Beatæ M A R I Æ decimare debent, si inter dictos terminos id non fecerint, avisari extunc ille emetho, apud quem decima stare debet, cum duobus Scabinis civitatis, Oppidi, aut Villæ, post lapsum dictorum festorum mox dictam decimam indemniter in horreum suum conducet aut conducere procurabit. *In ysdem Constit.* Ordo decimandi iste præscribitur fol. 191. Decimationem hoc modo & ordine decimandi fieri decernimus, ut si conventum non fuerit inter partes de modo & Ordine decimandi. Decimator ordine procedat decimam quamvis cassulam si quomodo, sit in optione Decimatoris incipere.

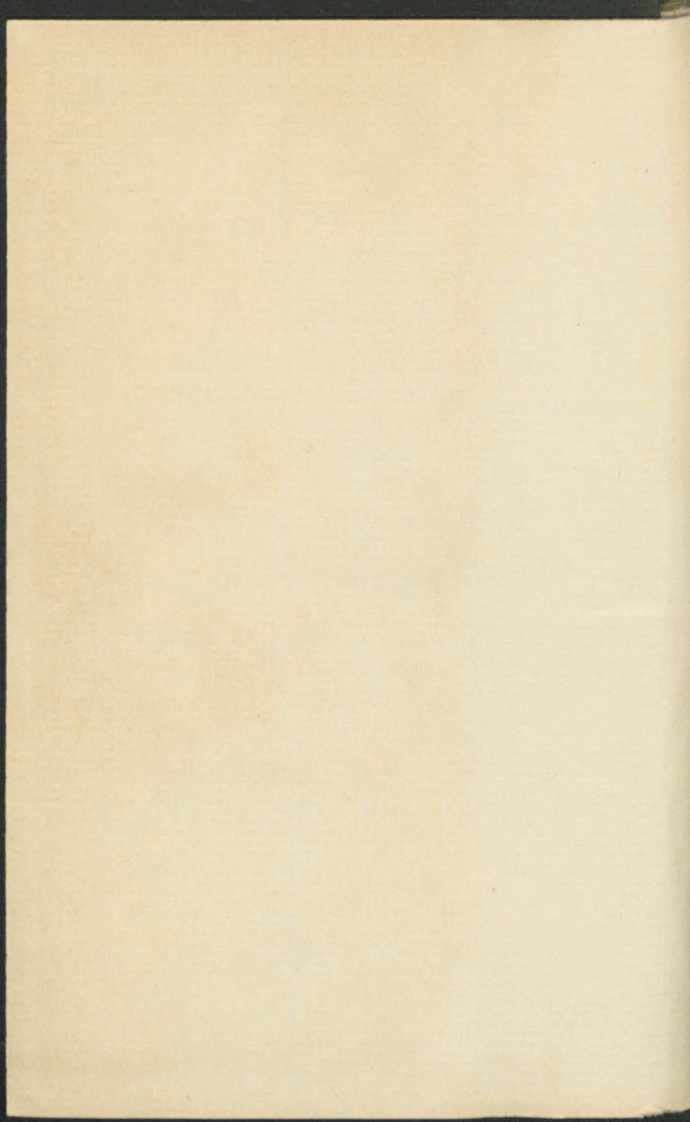
re unde velit, & quæcunq; illi cassula forte ob-
 venerit, eadem & pro decima cedat. *Ibid. fol.*
 122. Districtè præcipiendo sub pænis infra scri-
 ptis, universis Christi fidelibus nostræ Provin-
 Gnesnen. hâc Sacrà Synodo approbante, ut in
 diebus Dominicis fora hebdomadaria non po-
 nant, & posita revocent, alioquin qui forni-
 cationes prædictas deinceps servabunt vel
 admittent, post elapsum sex Mensium à die
 publicationis statuti præsentis, sententiam ex-
 communicationis ipso facto incurrant. Simili-
 modo præcipientes, quòd fora annalia quæ
 nundinæ, vel in vulgari *Iarmark* appellantur,
 dictis diebus Dominicis & Festivis, & speciali-
 ter B. Mariæ Virginis & Apostolorum non po-
 nant: positaq; infra unius mensis spatium, à
 tempore publicationis huius Constitutionis re-
 vocent, & ab huiusmodi negotiationibus ab-
 stineant: & si secùs fecerint, ex tunc Recto-
 res Ecclesiarum & locorum, in quibus præmis-
 sa, seu aliquod ipsorum perpetratum fuerit, !!
 ne alia requisitione Superioris, sub pænis Sy-
 nodalibus contra aliter facientes, excom-
 municare tenentur.

457

OPRAWĘ WYKONANO

w prac. inrol-konserwat.

Biblioteki „Ossolineum“

Data 1. 3. 72 podpis Urajch

